

ΠΑΝΔΟΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Ι 15 ΦΕΒ
ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1910

Ο ΠΡΟΣΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΑΝΤΕΚΛΕΡ

Aκούγονται οἱ τοεῖς χιτποί. Ἡ αὐλαία τρέ-
μοσαλεύει καὶ ἀρχίζει νὰ σηκώνεται. Τὴν
ἴδια στιγμή, μιὰ φωνὴ ἔσοπῦ λέει στην
αἴθουσα. «Σταῦρτε!» και

Ο ΔΙΕΓΕΡΩΝΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣ
ἀνατινάξεται ἀπὸ τὸ προσκηνιακὸν του θεω-
ρεῖο, καὶ τῆς μεδὲ τὴν δοχῆται. Εἶναι
ἀνθρώπος σημαντικός, μὲν μαθρόφρων,
καὶ τρέχει πρός την σπλήνην ξαναφωνάζοντας:

Σταυρίτε, μήν ανοίγετε! Ο διευθύντης στρέφει ποδός τὸν κόσμο. Καί, καθὼς ἔχει ἀκουσμῆσαι μια στιγμὴ στὸ ὑπόβολεῖο, ὀρχίζει καὶ πλέσι εἴηστα.

Εἶγαν ἡ ἀλλαία τοῖχος
ποὺ φεύγει ἀμπετῶντας! —
Κι ἀμα εἰν' ὁ τοῖχος ἐτοιμὸς νάνοιξη τὰ φρεάτα,
γι' αὐτό έννοια σας! — λόγος κανές γιὰ νάνυτόμονήτε;
εἶναι γλυκεῖδη η ἀπάντοχη στὸν τοῖχο αὐτὸν ἀγνάντια.

Εἰν' οὐραφό νὰ κάθεστε, κ' ἐμπρός σας νὰ θωρῆτε
μεγάλον ἔναν κόκκινο τοῖχο ποὺ ἀνδοίη
κάτουνθ' ἀπόνα διάδημα κι ἀπόνα προσωπεῖο!
Αχ! ή καλῆτε οιγμή εἶναι σαν τρεμή ή ἀλλαία,
πουλιά μιούνται ή ζωή νὰ σπαρτούσι.

Δοίτον, απόψε τὸ ἀκούσμα τοῦτο ποθοῦμε γάκουστή,
καὶ, γὰρ νὰ συνηθίσετε μὲδόσα θὰ ιδῆτε στὴ σκηνή,
γροικιδντας τοὺς ἀντιλλάρους νὰ δινεισταταινθῆτε.

Σκυμμένος ὁ διευθυντής στήνει τὸ αὐτὶ πόδες
τοὺς πάχους τοῦ ἀρχίσουν καὶ ἔχονται ἀπὸ^{την}
τῷ σκυνή.

Περιπατητές . . . Είναι κοντά η στράτα; "Ενα πουλιό^ν
φτερούγιασε . . . μήν είν' έκει κανένα περιβόλι;
ΝΑΤΚΟΥΣ ΣΩΔΙΟΜΑΝ ΙΑΛΛΑ ΗΜΑΝ ΟΙΔΗΣΗ

Καὶ, καθὼς ἡ αὐλαία τρεμουλιάζει, φωνάζει
γοργὰ καὶ βιαστικά:

Σταθῆτε, εἶπα, σταθῆτε!

Σκυμμένος πάλι, μὲ τετωμένο τὸ αὐτῆς ἔξακο-
λουθεῖ μιλῶντας ἀράδα γίγα τοὺς ίχους,
τοὺς καθαροὺς ή ἀβέβαιους τοὺς χωρι-
στοὺς ή μτερδεμένους, ποὺ τῷρα πιὰ ἀδιά-
κοπα φτάνουν μέσ' ἀπό τῷ παννί.

Μιὰ κίσσα, μ' ἔνα κοράκιμο παιώνει τὸ φύσημά της,
ἀκούω Ἑυλένια τσόκαρα, χοντρά, νὰ πηλαδοῦν:
αὐλή 'ναι... δώμας από ψηλό σε μιὰ κοιλάδα βλέπει,—
τοσούνδια καὶ ἀλυχτήματα κάτω στὰ βάθη διντιλαδοῦν.

Νὰ πού τὸ δρᾶμα ἀριθμός εσται στὸν τόπο του ἀπαλά.
Τόσον ωραῖα, μόν' δ' αἷχος γέρων τάξει πλάθει.—
Ἐνα κυπρὶ ντιγτίνισε, καὶ ἀρέσως ἐβούμβαθη;
Θάναι σιμια βατούλωσα, μια γύμνα ἀφοῦ βοϊσῆ;
Θεργογασσαλεύῃ τὸ κλαδικὸν ἔνα δεντροὶ στὴν οἰστρα,
γιατὶ δὲ πυρούλιας τὸ σικοπό που ἔχει στὸ λόρυγγα λαλεῖ.
Κι ἀφοῦ ένας κότανθας σφυράει σπουδαστικὸν τραγούδι,
δὲ μπορεῖ!—λυγαρόπλευτο θάναι κεῖ πέρα ἔνα κλουβί

Σὰ νόναδεύουν ὅχερα: διά μάνταλος ἔσκλειται: —
σιμά εἰν̄ ἀκοι για τὰ ζά; τανώι για τὰ σανά;
Τζιτζικα: καλούσανεψε. Καπτάνες: είναι Κυριακή,
τηνέρας μοδεβάνε: το δάμπος είν̄, ἐδώ κοντά.

Σσούτι! Μ' ὅλους τοὺς ἀντίλαλους τοῦ ωραίου καιροῦ
[ή Πλάση]
μορφώνει διάπλατη βίουή, καὶ ὅνειρευτὰ συνέτει
τὰ πιὸ μυστηριώδικα συντραγούσα γὰρ ὁράστρα,
κ' ἔχει ὅργανα τὸ διάστημα, τὸ βράδυ, τὸν ἄερα.

Καὶ ὅλα τέχολογήματα — τόλογύνκο τραγούδι
τῆς κόρης ποὺ περνᾶ,
τὰ παιδιακήσα χάχανα ποὺ ουδικά σημειώνει
τῶν γαιδουριών δ. τρεχατός,
οἱ τουφεκίες οἱ ἀπόμακρες, τὰ βουκινά τῶν κυνηγῶν,—
ναί, εἰ' ὅλα κυριακάτικα τῆς ἔξοχῆς ἀντίφωνα.

Ἄνοιγει ἔνα παράθυρο. Μιὰ θύρα ξανακλεῖ.
Γειτιῶ στὰ παλιὰ χάμορδα ποὺ ἄχοῦνται πούδοντια.
Καλέ, εἶναι σπίτι ἔξοχικό, μὲ τὴν παλαιάκια του αὐλή!
Κοιμάται δ. σκύλος: κάνει πώς λαγοκοιμάται ή γάτα.

Κυριακή! — καὶ τάφεντικάς θά πάνε απογιούτασι.
Φρουριάζει καὶ τὸ γέρικό τάλογο.

ΜΙΑ ΧΟΝΤΡΗ ΦΩΝΗ, πίσω ἀπὸ τὴν αὐλαία,
ἀνάμεσα στὸν ποδοβολητὸ τοῦ ἀλόγου.

"Ως, βρέ Γείτα!

ΜΙΑ ΑΔΛΗ ΦΩΝΗ, σὰ νὰ φωνάζῃ κάποιονε ποὺ
χασομερῶ.

"Ἐλα λοιπόν! Ἀργήσαμε. Θέριθδης ἀπόψε; πολὺ ἀργά.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΑΝΤΙΠΟΜΟΝΗ

Ἐτοίμη;

ΜΙΑ ΑΔΛΗ ΦΩΝΗ

Μαντάλωσε καλά τὰ παραθύρια.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΑΝΤΡΙΚΙΑ

Ναΐσκε.

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΦΩΝΗ

Φέρε, τὴν διμερέλλα μου, καλέ..

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΑΝΤΡΙΚΙΑ, μὲ μιὰ καρτοσικὰ μαζί.

Χάι, Γείτα, χά!

Ο ΔΙΕΓΟΥΝΤΗΣ

Νά, κουδουνίζουν τὰ παλιὰ τὰ χάρουρα τὸ ἀμάξι
διάβρικε ἀντρικατάζοντας τραγούδια. Μιὰ καρτη
κόβει στὸ δυὸ τὸ γύρισμα τοῦ τραγουδιοῦ. Κανένας
δὲν εἰν' ἐδῶ. Μπορεῖ, όμωρ, νόνοιξῃ πιὰ η σκηνή.
Ο Μαλεμπάνης, θὲ γελεγε: ψυχή, δὲν εἰν' ἐδῶ!

Μὰ ἐμεις, μ' ὅλο τὸ σέβας, θαρρούμε πώς ἀπόμεναν ἐδῶ κάποιες καρδιές.

Τὸ δράμα, οἱ ἄνθρωποι φεύγοντας, μαζί τους δὲν τὸ

[Πλήρων.

"Ἄς εἰν' αὐτοὶ μακριά καρδιές, ἄλλες γελοῦν καὶ κλαίνε!

Τεντώνει ἀκόμα τὸ αὐτό.

Μιὰ χνουδερή ἀγγομέλισσα, μὲ βούσιμα ντυμένη,
γυρνᾶ... κ' ὑστερά τίτοτα: μήτης ο' ενα λουλούδι.
Μπορούμε πιὰ νάρξισσοις. Τὸν Αἰσωπον η καμπούρα
θάναι στὸ ωτοβολεῖο μας παραδούλευτρα ἀπόψε.

Τὰ πρόσωπα ποὺ παίζουντε εἶναι μικρούλικά, δημως..

Φωνάζοντας πρός τοὺς ἀερηθεῖς μεταφραστούς

·Αλέξαντρο!

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΡΟΣΤΑΝ

— Εοτιάνιον Η. Λούκας 1930 το έτος της παραγωγής

της Βασιλείου δη μετατρέπεται σε πεζούλια με την παραγωγή

Προς τὸν κόσμον την παραγωγή της παραγωγής

Εἰν' δ. πρώτος μου μηχανικός.

Εαναφωνάζοντας.

"Ει! μάνα!

ΜΙΑ ΦΩΝΗ, ἀπὸ τοὺς ἀερηθεῖς.

Πάσι κάτω!

Ο ΔΙΕΓΟΥΝΤΗΣ

Κ' ἔτσι, ἀνάμεσα σ' ἔσας καὶ στὴ σκηνή,
βάλαμε μιὰν ἀνθρωπητὴν αὐλαία ἀπὸ γυαλί
που ὅλα τὰ μεγαλώνει.

Καὶ νά, τώρα κορδίζονται μέσα στὴν καταχνία.

κρουσταλλοδόξα βιολία : —

Σσούτ! Πρέπει στὸ πρόσωπο νάνάρων πιὰ τὰ φῶτα,
γιατὶ ἀρχινήσαν τὶς μολπὲς νά ἡχοῦντε τὰ τριζώνια,
στὴν προσταγὴ τοῦ μελεψιού

τοῦ πρωτοταχημιάτορα ποὺ τὸ κεντρὶ τροχάτε.

Φρερε! Βγαντεὶ η ἀγγομέλισσα τινάζοντας τὴν ἀργη

τοῦ ἀνθοῦ. Μιὰ κόττα ἀπιδρομῆ, καθὼς στὸ Λαφον-

τανόντο τοῦ πατέρα της, τοῦ πατέρα της της πατέρα της.

Ο κούνος πέρα κελαΐδει, καθὼς καὶ στὸ Ματεόβρεν.

Σσούτ! Πρέπει ὁ πολυνέλαιος νά σκοτεινάσῃ τώρα,
γιατὶ ὁ κορφὸς κι ἀνέγνωρος διαλαλητής τοῦ λογγού,
ποὺ λές καὶ φεύγει τοῦ η κραυγὴ παντού στὰ παρ-

αντεράδες της πατέρας της της πατέρα της της πατέρα της.

Καὶ μιὰ ποὺ η Πλάση στὸνειρο συντρέγει τὸ δικό μας,

μιὰ ποὺ γιὰ σκηνήστερη μας ἔχουμε ἐδῶ τὸ γκιώνη

σούντ! . . . εἶναι τώρα πιὰ καλούς νά σημαθῇ η

Ιανέλα: — τοῦ ξυλοφάγου βρόντησεν η μάτη τοὺς τρεῖς χτύπους!

·Εγερεις αὐτὸν τὸν πατέρα της της πατέρα της της πατέρα της.

Αγεράίνει η αὐλαία.

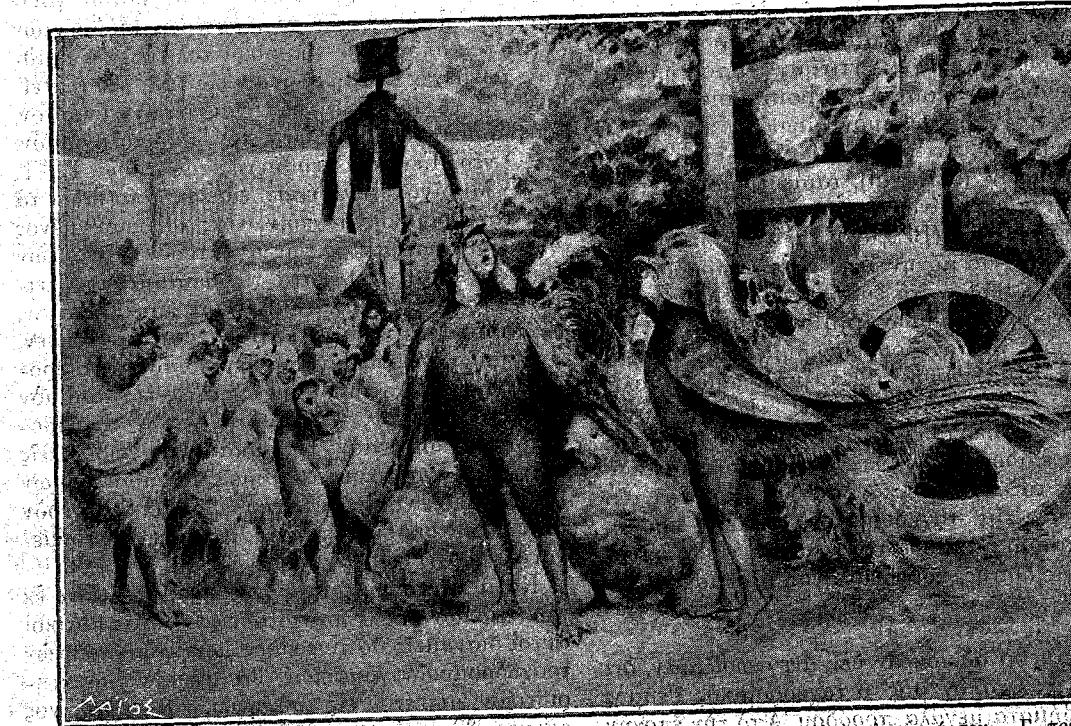
[Μετάφρ. ΜΑΡΙ ΛΑΒΑ]

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΡΟΣΤΑΝ

ΣΑΝΤΕΚΛΕΡ — Ο Πετενός λαλεῖ καὶ ἀνατέλλει δ. Κλιος. — Β' πρᾶξις.

ΕΚΤΕΩ. Γ. ΣΚΟΤΤ

ΣΑΝΤΕΚΛΕΡ — Τὸ γεράμι περνᾶ, καὶ δ. Πετενός μαζεύει τὰ μλωσσότυνα κάτω απὸ τὰ φτερά του. — Γ' πρᾶξις.

ΕΚΤΕΩ. Λ. ΣΑΜΠΑΤΤΙΕ

TAXYDROMIKAI KAINOTOMIAI

Απὸ τὸν μακάριον ἔκεινον καιρόν, κατὰ τὸν ὁποῖον δὲ ἄγγελος μετέφερε τὰ νέα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ ἐγράφοντο ἐπὶ ταῖνας, ἡ δοπία περιετύλισσετο εἰς σκυτάλην, διὰ νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ παραβιασθῇ τὸ ἀπόρρητον ἀπὸ τὴν ἀκριτομυθίαν τοῦ κομιστοῦ ή ἀλλων τρίτων, ἐως σήμερα, δὲν εἰνε δύσκολον ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία ἐκείνη προόδους ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν ταχυδρομικῶν ἀμοξῶν, μὲ τὰς δοπίας τόσον συχνὰ ἦσχολοῦντο τὰ μυθιστορήματα τῆς φωμαντικῆς σχολῆς, ἔγιναν ἀλματα βελτιώσεως καὶ τελειοποιήσεως τῶν μέσων τῆς παγκοσμίου συνεννοήσεως ἀρκεῖ ν' ἀναμετρήσῃ κακεῖς τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ τῶν tabellarīi τοῦ Μεσαίωνος καὶ τῶν ἐπειτα πανεπιστημιωτῶν ταχυδρομειῶν τοῦ Ιζουίδινος, καὶ τῶν δύο δεκτῶν τοῦ Μαρκονείου τηλεγράφου.

Τό μεγαλείτερον δργανικὸν βῆμα τῆς ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας ὑπῆρχεν ἀναμφισβήτητος ἡ συγκέντρωσις αὐτῆς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Κράτους, καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὡς προνομίου καὶ μονοπωλίου αὐτοῦ, ἡ δούλια, δημιούργημα τῶν νεωτέρων χρόνων, ἔφθασε διὰ βαθμιαίας ἔξελίξεως εἰς θεσμὸν πολυδαιδαλον καὶ πολύμορφον διότι συγκεντρώνει ἐν ἕαυτῷ, σήμερον, πλὴν τῆς κυρίας αὐτοῦ ἰδιότητος, τῆς μεταφορᾶς δηλαδὴ γραμμάτων καὶ λοιπῶν εἰδῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, εἰσπραξιν καταβολῶν πρὸς δργανα τοῦ τύπου, εἰσπραξιν ἀντιτίμου ἐμπορευμάτων παραδιδομένων (*contre remboursement*), μεταφορὰν καὶ ἐκτελωνισμὸν μικρῶν ποσοτήτων ἐμπορευμάτων, εἰσπραξιν καὶ πληρωμὴν χρηματικῶν ποσῶν (ἐπιταγαῖ), ταμιευτήριον, ἀντιαλκοολικὴν προπαγάνδαν, προπαγάνδαν ὑπὲρ τῆς Κυριακῆς ἀργίας (Βέλγιον) ἐπὶ πᾶσι δὲ παρέχει τὴν πρώτην καὶ μόνην ὅλην εἰς τὸ παραδοξάτατον τῶν ἐμπορίων, τὸ ἐμπόριον τῶν διαγεγραμμένων γραμματοσήμων (*philatéisme*).

μονάδης ταχυδρομεία σήμερον ἔφθιασαν νὰ είνε τερατώδους καὶ πολυπλοκάμου πολυμορφίας πολιτειακή δργάνωσις, εἰς εὑρουτάτους κοινωνικοὺς οκοποὺς ἀποβλέπουσα καὶ εὐεργετικῶτατα ἐπιδρῶσα εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς κοινωνικὰς τάξεις, ἀφοῦ κανένα δὲν ἀποκλείει τῶν ὑπηρεσιῶν της ταχυδρομείον, τραπέζα, προμηθευτής, παραγγελιοδόχος, μεσίτης, εἰσπρόσακτωρ, προπαγανδιστής, κοινωνιολόγος, δλα μαζί.

Θὰ εἴμεθα ἄδικοι, ἢν δὲν ἀνεγγωρίζαμεν, ὅτι καὶ εἰς τὸν τόπον μας ὁ ταχυδορικὸς θεσμὸς ἔκαμε βήματα μεγάλα προόδου. Απὸ την ἐποχὴν τοῦ Καποδιστρίου, κατὰ τὴν διοίαν οἱ λησταὶ

καὶ οἱ ἀντάρται δὲν ἔτερεφαν ἴδιαζοντα σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἐφίππους ταχυδρόμους, καὶ δὲν ἦτο τίποτε ἀποδοσδόκητον ἢ ἀπώλεια γραμμάτων καὶ μάλιστα γραμμάτων μὲν ἐμβάσματα καὶ φραξέλλων καὶ σάκκων δόλοκλήρων συγχνότατα, ἐως τὴν σημειώνην ἐποχήν, ἡ μεταθοιλή εἶναι μεγάλη ἀληθινά.

Οἱ πατέρες μας εἶχαν καθημεράν εἰς τὴν ἄκραν τῆς πέννας τὴν ἴστορικὴν φράσιν: «τὸ γράμμα σου δὲν τὸ ἔλαβα· ἵσως ἀπωλεσμή εἰς τὸ ταχυδούμενον...».

Τώρα αι ἀπώλειαι είναι κάτι σπάνιον και μόνον ή βραδύτης είναι ὀκόμη σχεδόν κάτι πάγιον.. φεύ!

Ἐν τούτοις τὸ δίκτυον τῶν ταχυδοσιμικῶν γραφείων ἀνά την χώραν ἡτον ἀραιότατον καὶ ἀνεπαρκές ἔως ἐσχάτων, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κοινοῦ. Εώς τὸ 1880 ὑπῆρχαν ἐν λειτουργίᾳ 275 μόνον ταχυδομικά γραφεῖα, ἐγκατεστημένα εἰς τὰς διαφόρους πρωτεύουσας νομούς, τὰς πόλεις, καὶ τὰς κωμοπόλεις τοῦ κράτους· ἡ δὲ συγκοινωνία τῶν λοιπῶν συνοικισμῶν ἐγένετο διὸ τῶν

δημοτικῶν ταχυδρόμων δίς ἡ τετράκις τῆς ἔβδομάδος. Καταργηθέντων ἔπειτα τῶν δημοτικῶν ταχυδρόμων, ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ ταχυδρόμια γραφεῖα δι' ἀλλεπαλλήλων ἐν τῷ μεταξὺ συντάσσεων νέων, χρησίμων μετ' ἀχρήστων γονίων μετ' ἀγόνων, τῶν περισσοτέρων ἴδιων μέντων κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς μικροπολιτικῆς ὁ ἀριθμός των εἶχεν ἀναβῇ πέρυσιν εἰς 1087, τῶν πλείστων δοῦς ἔξι αὐτῶν αἱ δαπάναι, δύπις εὐνόητον, ἐπειράσυναν δυσβάστατα τὸν ποιητολογισμὸν

Ο νέος Γενικός Διευθυντής τῶν τριῶν Τ.Τ.Τ. Κ. Μαρίνος, μελετήσας εἰδικῶς ἀπὸ ἑτῶν τὰς ταχυδομικής συγκοινωνίας καὶ ηρωιγμένος πέρι τοῦ συστήματος τῶν ὀργοτικῶν διανομέων facteurs ruraux, κατὰ τὰ συστήματα τὰ λει-σουρογούντα εἰς Γαλλίαν, Βέλγιον καὶ Ἐλβετίαν, ἀποτελεῖται τόπος για την πρώτη παραγωγή της παραγάγειας.

α δοπια ἐπιτοπίως κ^η ἐπὶ μακρὸν ἐμελέτησεν,
πεφάσισε νὰ καταργήσῃ μὲν τάγονα ταχυδρο-
ικά γραφεῖα, περιοδίζων αὐτὰ εἰς τὸν ἀριθμὸν
ῶν 210 περίπου, ν^η ἀναθέσῃ δὲ τὴν ταχυδρο-
ικὴν συγκοινωνίαν τῆς ὑπαίθρου χώρας εἰς
οο-700 ἀγροτικοὺς διανομεῖς, διὰ τῶν διοικων
ὰ συγκοινωνιῶν τῷς τῆς ἔβδομαδός σχεδὸν
λοι οἱ συνοικισμοὶ τοῦ κράτους, συμποσούμε-
οι εἰς 5.070.

Κατὰ τὸν περὶ τούτου νέον νόμον — ἔνα ἐκ
ῶν καρδιῶν τῆς Ἐπαναστάσεως — οἱ ἀγροτικοὶ
ὗτοὶ διανομεῖς θὰ είνει εἰδος ζωντανῶν, κινητῶν
οχυρωμάτων γραφείων θά φέρουν χαρακτή-
στικὸν κασκέτον εἰς τὸ κεφάλι, καὶ δερμάτινος
άκμος θά κρέμεται ἀπὸ τὸν δώμαν τῶν· καὶ
σάκκος τῶν θὰ είναι ταχυδομείον, ταμεῖον.

γραμματοκιβώτιον, θυρὶς πωλήσεως γραμματο-
σήμων, ἀπὸ δὲ οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ θὰ εἶναι
ἄλληθινοὶ φορεῖς πολιτισμοῦ εἰς τὰ πόμερα χωρία
τῶν διαφόρων γοιῶν, μεταφέροντες εἰς αὐτὰ
τὴν ταχυδρομικήν ἄλληλογραφίαν ἀπὸ τὰ ταχυ-
δρομικά γραφεία καὶ τοὺς σιδηροδρομικούς
στασιάρχας, ἐπισκεπτόμενοι κατ’ οἶκον τοὺς χω-
ρικούς, παραδίδοντες καὶ παραλαμβάνοντες
γράμματα, ἔντυπα κλ., πωλοῦντες γραμματο-
σήμον, ἀφότερα δὲ δεχόμενοι καταθέσεις διὰ
τὸ ταχυδρομικὸν ταμιευτήριον καὶ πληρώνοντες
καταβολάς.

Ως ἀγροτικοὶ διανομεῖς θὰ διορίζωνται ὅσοι εἰξέυρουν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, κατόπιν διαγνωσμοῦ καὶ ἀφοῦ καταβάλουν ἔγγυησιν 300 δραχμῶν⁹ θὰ διατρέχουν 25 χιλιόμετρα τὴν ἡμέραν, δηλαδὴ 5 ὥρας πορείας θὰ λαμβάνουν δραχμὰς τὸν μῆνα; διὰ κάθε ὥραν δὲ πορείας πέραν τῶν 25 χιλιομέτρων θὰ λαμβάνουν ἐπὶ πλεον 25 λεπτά¹⁰ καὶ κατὰ τετραετίαν θ' αὐξάνη ὁ μισθὸς των κατὰ 10 δραχμάς, ἕως νὰ γίνῃ 100 δραχμαί.¹¹ Οταν δὲ φθάσῃ ὁ ἀγροτικὸς διανομεὺς εἰς ήλικιαν 55 ἑτῶν καὶ δὲν ἐπαρκῇ σπουδαῖος, θὰ τοποθετήται εἰς ταχυδρομικὸν γραφεῖον.

Είς τὴν Κρήτην, ὅπου ἀπὸ τὸ 1900, ὡς δογα-
νωτῆς τῶν ταχινδρομείων τῆς νήσου δ. κ. Μαρί-
νος εἶχεν ἐφαρμόση τὸ σύστημα αὐτό, παρουσιά-
σθησαν θαύμαστά ἀποτελέσματα ἐπὶ 310,000
κιούκιον λειτουργοῦν τώρα ἐκεῖ μόνον 23 μό-
νιμα ταχινδρομικὰ γραφεῖα, διὰ 71 δὲ διανομέων
ἄγοτακῶν σιγκοινωνοῦν πυκνότατα καὶ ταχι-
κότατα 1610 ἐν δλῷ χωρίᾳ καὶ συνοικισμοί.

Καὶ ἀφοῦ ἔχομεν τοιούτους καρποὺς εἰς τὴν Κρήτην, καμμία ὀμφιτισολία δὲν εἰπιπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ, διτὶ καὶ ἐδῶ θὰ εὑδοκιμήσῃ τὸ νέον γομόθετημα καὶ θὰ παγιώσῃ νέαν ταξείν πραγμάτων εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ταχιδρομικῆς συγκοινωνίας.

* * *

Δι' ἄλλου νόμου, τοῦ περὶ «ταχιδρομικῶν αγαμευτηρίων» εἰσάγεται καὶ παρὸ ήμιν ὁ θαυμασίως λειτουργῶν εἰς τὰ πλεῖστα πολιτισμένα Κράτη θεσμὸς τῆς συγκεντρώσεως τῶν οἰκονομῶν τῶν λαϊκῶν τιμέων διὰ τῶν ταχιδρομικῶν φαρείων, τῶν προσιτωτάτων ἀπὸ ὅλα τὰ δημόσια γραφεῖα εἰς τοὺς πολλούς.

Εἰς ἀπό τοὺς ἐλεκτοτάτους ἀπολογητὰς τῆς
αιώνικῆς ἀποταμιεύσεως, διὸ γάλλος Pierre du
Maroussseim, γράφων περὶ τῶν ταχυδορικῶν
αιμευτήρων λέγει τὰ ἔξης:

«Συγκινητικὸν τὸ θέαμα ἡ Πολιτεία δέχεται ἀπόκοινοια, τὰ δύοια μάζευον καθημέραν ἵ χωρικοῖς τῆς καὶ οἵ ἐφόρται τῆς, καὶ οὐτωπῶς ομηρουργεῖται κάποια ἀλληλεγονή μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς δημοσίας πίστεως διότι, κατὰ τὸ εὐαγγελικὸν δητόν, «ὅπου δὲ θήσαυρὸς ἡμῶν, ἔκει

αὶ ἡ παρδία ἡμῶν». δημιουργεῖται συγχρόνως μοιβαία ἐμπιστούμην καὶ παρέχονται ἀμοι- αίως ὑπηρεσίαι».

Ο νέος νόμος συνετάχθη κατὰ τὸ πλειστον
πὶ τῇ βάσει τοῦ γαλλικοῦ τῆς 9 Απριλίου
881. Οἱ κυριώτεροι δὲ αὐτοῦ δόρι εἰνε: ὅτι
ἀ ταχινδρομικά γραφεῖα δέχονται καταβολὰς
πὸ ι μέχρι 2,000 δραχμῶν, ἀναγραφομένας ἐν
τομικῷ βιβλιαρίῳ· ποσά μέχρις 100 δραχμῶν
πιστρέφονται ἀμέσως ἀνω τοῦ ποσοῦ τούτου
ετα μικρὸν προθεμιάν· ὅτι τὰς καταθέσεις τοῦ
ύναται ν' ἀποσύρῃ ὁ καταθέτης διὰ τοῦ βι-
λιαρίου του ἀπὸ οἰονδήποτε ταχινδρομικὸν γρα-
φεῖον τοῦ Κράτους, ἐκ τῶν ὡρισμένων πρὸς
νέγγειαν πρᾶξεων ταμιευτηρίου· ὅτι γίνονται
εκταὶ καταθέσεις διάδων, σχολείων καὶ ἔται-
ειῶν· ὅτι παρέχει τόκον 3 τοῖς % ἐτησίως· ὅτι
ὸ ταχινδρομικὸν ταμιευτήριον ἐπιβλέπει ἐπο-
τικὸν συμβούλιον, ἐδρεῖν παρὰ τῇ Γενικῇ
ιευθύνοσει τῶν Τ. Τ. Τ. ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ
νεχινοίασις βιβλιαρίων τοῦ ταμιευτηρίου· ὅτι
ἐν ὑπόκειται εἰς κατάσχεσιν ποσὸν 500 δραχ.
κ τῶν ἐν αὐτῷ ἀναγεγραμμένων καταβολῶν·
τι οὐδεμίᾳ πρᾶξις τοῦ ταμιευτηρίου ὑπόκειται
ἰς τέλος χαρτοσήμου.

Ο νόμος αυτός, τὸν δποῖον οἱ φίλοι τῶν ογκατικῶν καὶ ἀγροτικῶν τάξεων ὡνειρεύοντο ρό πολλοῦ, θὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπὸ τῆς Ιανουα-ίου 1911. Ἐφαρμοσθεὶς ἥδη καὶ οὗτος ὑπὸ οὐ κ. Μαρίνου ἐν Κοήτῃ, διέσπειρεν εἰς τὴν ρωβᾶκὴν νῆσον τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ποταμιεύσεως καὶ παρέχει ἔκτοτε πολυτιμοτά-ας ὑπηρεσίας εἰς τοὺς κατοίκους, τόσον τοὺς στοὺς δρόν τοὺς ἀγρότας.

*** Ο νέπερ τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ νόμος
ερὶ Κυριακῆς ἀργίας, ἡ τριποποίησις τοῦ περὶ
νακρίσεως ἄρθρου 165, 257 καὶ 273 τῆς Ποι-
τικῆς Δικαιονομίας, ἡ εἰσιγαγοῦσα τὴν φανερὰν
νάκρισιν, δὲ νόμος περὶ ἀγροτικῶν διανομέων,
νόμος περὶ τοῦ ταχυδρομικοῦ ταμιευτηρίου,
αξὶ μὲ πέντε - ἔξι ἄλλοις νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ
γκατάστασις τοῦ π. Μαρίνου εἰς τὸ ἀξίωμα τὸ
ποιὸν πρὸ πολλοῦ τὸν ἐπεζήτει, ἀποτελοῦν τοὺς
ὑγιμοτάτους τῶν καφρῶν τοῦ ἀνορθωτικοῦ
νύματος.

Ειδικός ἀνήρ, ξένος, δλλὰ φιλέλλην, ἔγραψε
εφί τοῦ διοισμοῦ τούτου πρὸς φίλον τοῦ
ταῦθα: «διὰ νὰ λειτουργήσῃ μία οἰνιδήποτε
πηρεσία τῆς πολιτείας πρέπει νὰ τευχῇ καὶ κεφα-
λῆς τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς ἀνήρ ἄξιος, διὸ ποιῶς
ἀλλὰ ἔχῃ δόκιμασθη εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπηρε-
σίαν τὸν διποίαν πρόσωπον νὰ διειμύνῃ».

“Η πρακτική αυτή γνώμη ἀποτελεῖ δόγμα ολιτειακόν, ἀξιον μεγίστης πρόσοχῆς ἀκριβέτατα δὲ ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ κ. Μαρίνου, ὃ ποιος διῆλθεν ὅλα τὰ στάδια τῆς ιεραιχοΐας τῆς

— "Εχασα τὸ δρόμο. Κατέβηκα ἵσα μὲ τὴν θάλασσα... Χριστιανέ μου... χριστιανέ... ποὺ εἶν' δρόμος;"

— Νάτος, πίσω απὸ τὰ κάρβουνα: εἶναι δρόμος τῶν κάρρων, καὶ πάει ὡς τὴν δημοσιὰ τῆς Σινιόκολας.

Δίχως νὰ τῇ δόλο τίποτα δικαλόγερος, ποὺ ἄγτις γιὰ σαντάλια φοροῦσε κάτι αμπαδένιες γύριθες, δπως εἶχε ἰδωμένα δέ Σέβιος νὰ φοροῦνε στὴν "Ολιένα, ἔκαμε κάμποσα βήματα μὰ ἔξαφγα φάνηκε νὰ μπεδουλώνεται, κ' ἔπεισε βογγώντας μ' ἔνα ἀγριο ἀναφυλλητό. Ο φύλακας τὸν ψυχοπόνεσε καὶ δὲ σύλλογιστηκε ἄλλο παρά νὰ βοηθήῃ τὸν ἄγνωστο.

Τονε βοηθήσε νὰ σηκωθῇ, κ' εἶδε πὼς τὸ δρόσο τοῦ καλόγερου εἴτανε δόλο μούσκεμα. "Αθελα κύταξε τὰ χέρια του καὶ τὰ εἶδε κόκκινα ἀπὸ αἷμα.

— Βοὲ ἄνθρωπε, εἶσαστε λαβωμένος! Ποὺ πάτε, ποὺ εἶστε μισαποθαμένος! — ἔφωναξε σκουπίζοντας τὸ χέρι του στὴν ποδιὰ τῆς λιοβάτιπακης κρουστῆς μπλούζας του. — Ποὺ εἶστε πληγωμένος; Εδῶ, στὸ πλευρό;

— Επεσα... "Οχι... Νά... "Ενας, δὲν ξέρω ποιός, μὲ λάβωσε... "Ερχόμονυ ἀπὸ τὸ Μπίτι... Μοῦ κλέψανε τὸ δισάκκι μου... δλα... Εἴτανε διό... δχι, τρεῖς..."

— Καταλάβαιμε: εἶσαστε τόσο καλόγερος δσο κ' ἔγω. "Αὕτε, δὲν πειράζεις εἴμαστε χριστιανοὶ κ' οἱ δυό.

Εἶχαν ὡς τόσο ξανάγνωσει στὴν καλύβα. Ο καλόγερος χτυποῦσε τὰ δόγτια καὶ φαινόταν ἔτοιμος νὰ ξαναπέσῃ. Ο φύλακας, ποὺ τὸν ἀναβαστοῦσε, τοιὲ βοηθήσε νὰ μπῆ μεσὸ στὴν καλύβα καὶ νὰ καθήσῃ ἀπάνω στὸ μάλλινο δισάκκι ὑστερά γύρισε κ' ἔβαλε φωτιὰ σὲ μερικὲς φούντες ἀπὸ σκίνους ποὺ εἴτανε σωριασμένες ἀπάνω στὴ στάχτη τοῦ τζάκιον. Ή φλόγα τοῦ ζιβολῶντας φωτίσε τὴν υικὴ κανικὴ καλύβα — τόσο στενόχωρη καλύβα, ποὺ διὸ ἄνθρωποι δύσκολα χωρούσανε, καὶ τὸ νοικοκυριό της δόλο δόλο εἴτανε τὸ δισάκκι τὸ στρωμένο καταγῆς, μιὰ στάμνα, κ' ἔνα καλάθι βαλιμένο ἀπάνω σὲ μιὰ πέτρα.

Ο καλόγερος βογγοῦσε, μ' ἔνα παράπονο τόσο βροχήν καὶ ἀγκομακημένο, ὥστε δέ Σέβιος ἀναργιοῦσε ἀπὸ τὴν ψυχοπόνια. Μδλαταύτα, μιὰ τέλειωσε τὸ ἀναιμία τῆς φωτιᾶς καὶ γύρισε νὰ δηι, δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ γὰ μῆ γελάσῃ. Ο καλόγερος ἔστριγγε μέσο στὶς φούχτες του τὰ γένεια του καὶ τὰ μαλλιά του, σὰ νὰ τὰ εἶχε ξεριζώσει ἀπάνω στὴ σουβλία τοῦ πόνου, καὶ ποὺ δὲλλος συνέρθη ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ ἔκεινο, τὰ πέταξε στὴ φωτιά. Κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο ἔκεινο ψαρόμαυρο κουβάρι ἡ φλόγα χαμήλωσε, κ' ὑστερά φούντωσε ψηλότερα τούκα μαλλιοῦ καμένου ἀπλώθηκε ως τάκρογκαλι.

Ο Σέβιος γελοῦσε σὰ μωρὸ παιδί. "Ο καλόγερος γονάτισε καὶ ἀρχισε νὰ τραβᾷ νὰ βγάλῃ τὸ δράσο του.

— Βοήθησέ με, τέκκον μου... Κάψε το καὶ αὐτό: εἰδεμή... εἰδεμή... Είμαι χαμένος ἀνθρωπός, τέκκον μου.

— Μπά, καὶ δοκό χρόνο νάχης! Δὲ θὰ σὲ ἥμελα γιὰ πατέρα μου! — συλλογιστηκε δέ νέος ἔπαψε διμως τὰ γέλοια, καὶ τονε βοηθήσε νὰ βγάλῃ τὸ δράσο, τραβῶντας τὸ ἀπὸ τὸ κεφάλι του, σὰ πουκάμισο. Τότε, ἐκεὶ ποὺ εἴταν διμιστηριώδης καλόγερος, φανερώθηκε ἔνας χωριάτης, ντυμένος μὲ μαύρη γυπόπιτα φορειά, σὰ χρησιμένος.

— Τώρα... τώρα θὰ φύγω... Θὰ σου στείλω ἔνα καινούργιο πουκάμισο. Δὲν ἔχω παρά χωριάνα πουκάμισα, μὰ... ή κόρη μου... θὰ σου φάγη ἔνα... ἔνα...

— Νά σε καὶ γδαμένος, κακομοίρη μου! — εἶπεν δέ Σέβιος ἀπὸ μέσα του, καὶ μ' ὅλα τὰ παρακάλια τοῦ πληγωμένου, ἀντὶς νὰ τὸ κάψῃ, κορέμασε τὸ δράσο σ' ἔνα ἀγκίδι, γιατὶ δυμήθηκε πὼς σὰν εἴταν πιστικὸς τὸ ἴδιο ἔκανε μὲ τὶς προβιες τῶν ἀρνιῶν, ἀμα τάγδερον. "Υστερά ξανάσκωψε πάλι καὶ βοηθήσε τὸν ἄνθρωπο νὰ ξειθηλύωσῃ τὰ ρούχα του, τὰ λεκιασμένα ἀπὸ τὸ αἷμα.

— Ελα, κουράγιο! "Ενας γέρος κοπονάτος σὰν κ' ἔσας δὲν κάνει νὰ τρομάζῃ μὲ τόπο μικρὰ πόλατα. Εἴδανε τὰ μάτια μας, αἱ; Καὶ αὐτὸi οἱ ἄνθρωποι... ἔκεινοι οἱ δυὸ τρεῖς, τὸ λοιπόν, ἔχουν φύγει; Τί χρώμα εἴτανε τὰ μουστάκια τους; Εἴσαστε Νοιορέζος, τοῦ λόγον σας; "Ω, νά τα, ἐδῶ: σᾶς κάνανε χάρβαλο τὸν διμό: είναι μαχαιριά, αἱ; Λαμπροὶ ἄνθρωποι οἱ Νοιορέζοι, δὲν εἰν ἀλήθεια; . . .

— Μαχαιριά, μαχαιριά, ναίσκε! "Αἱ, αἱ, σιγά, χριστιανέ μου! Είμαι χαμένος ἄνθρωπος! Σιγά! Πάει πιά, είμαι πεθαμένος!

— "Αν εἶσαστε πεθαμένος, δὲ θὰ φωνάζατε ἔτσι! "Ελα, κουράγιο! Επλωθῆτε χάμου: νὰ σᾶς δέσω τὴν πληγή.

Νά τοῦ δέσῃ τὴν πληγή! καλὸς δέ λόγος του: στὴν καλύβα δὲν εἴταν οὔτε κούρελάκι. Ο Σέβιος δέν ἔχασε καὶ δὲν κυττάξει τριγύρω του. "Βέγαλε τὴν μπλούζα καὶ τὴν τζάκια του (εἶχε παρατήσει τὰ ντόπια νησιώτικα χάριν οἰκονομίας), κ' ἔβαλε ὑστερά τὸ δσπρό του, ἀρκετὰ καθαρὸ πουκάμισο. Ή πλάτη του, ή ἀσπρη καὶ λιγερὴ σὰν τοῦ νέου ἀγοριοῦ, ἀντιφέγγισε τῆς φλόγας τὴν ἀναλαμπή, σὰ μάρμαρο. Γιὰ νὰ κάμη γλήγορα, ἔσκισε τὸ πουκάμισο του, μὲ τὰ χέρια καὶ τὰ δόντια του, μὲ τὸ ἔνα μανίκι τυλιγμένο ἔφτιασε κάτι σὰ στούμπα πωμα, δπου ἔφοιξε νερὸ ἀπὸ τὴ στάμνα, καὶ σὲ λίγες στιγμές, ἔπλινε κ' ἔδεσε τὴν πληγή, ποὺ εἶχε κομμένη βαθυνὰ τὴ σάρκα περίγυρα στὴν ἀριστερὴ ὀμοπλάτη τοῦ γέρου.

— Τώρα θὰ σᾶς δώσω λιγάκι ρακί, — εἶπε ὑστερά, βγαζόντας ἔνα φλασκὶ ἀπὸ τὸ καλάνι. — Ησυχάστε, καὶ δεξιό νου!

Μ' ὅλη διμος τη συμβουλή του αὐτή, δὲ λαβωμένος χτυποῦσε τὰ δόντια καὶ θερηνοῦσε. Ο Σέβιος τοῦ ἀναστήκασε τὸ κεφάλι καὶ τοῦ ἔβαλε τὸ φλασκό στὰ χεῖμα.

— "Ελα, καὶ δεξιό νου! Αύριο τὸ πωτὶ θὰ πάρετε δόσιμο: ἀκούντε μὲ λέω!"

Ο γερός ἔκλαψε μ' ἀναφυλλητά, καὶ ἤπιε γιὰ μιὰ στιγμή φάνηκε πὼς ξαναζωντάνεψε, καὶ προσπάθησε μάλιστα νὰ σηκώθῃ, τραυλίζοντας.

— Τώρα... τώρα θὰ φύγω... Θὰ σου στείλω ἔνα καινούργιο πουκάμισο. Δὲν ἔχω παρά χωριάνα πουκάμισα, μὰ... ή κόρη μου... θὰ σου φάγη ἔνα... ἔνα...

Αναστρώθηκε κάπως, στυλώνοντας στὸ φυλακά τὰ μάτια του μὲ διάπλατα νηνίδια ὑστερά ἔβγαλε ἔνα βαθὺ ἀναστεναγμὸ ἀπέπεισε ἀναγυρτὸς μὲ τὸ πλευρό.

— "Ε, ε, ἄνθρωπε μου, τί κάνετε αὐτοῦ; Καλὰ είμαστε τώρα!" — ἔφωναξε δέ Σέβιος.

Ο ἄνθρωπος ἔμοιαζε σὰν πεθαμένος ὑστερὸς ἀπὸ λίγο ἡρθε στὸ σύγκαλα του, μὰ δὲν ξαναλησε πια, γιατὶ τὸν ἔπιασε μέρημη πολὺ δυνατή. "Ησυχασμένος δπωσιδήποτε, πλάγιασε καὶ δέ Σέβιος στὸ πλευρό του, ἀναφωτῶντας τὸν ἔσαντο του τί να κάμη. Ξημέρωνε Δευτέρα καὶ θάρσητανε τὸ ιστιοφόρο νὰ φορτώσῃ κάρβουνο δὲ μπροστες νάφρηση ἔσημη τὴν θέση του, καὶ ἀπὸ τὸλλο μέρος φορτώται πηγὴ προδώσῃ τὸ λαβωμένο, ποὺ σκόπος του δολοφάνεια, είταν νὰ μείνη κρυμμένος.

— Καὶ, δὲν πεθάνη, ἐδῶ, Καὶ, δὲν, καθὼς φαίνεται ἔγει καμμένη καμιὰ βρωμιδουλειά, κ' είναι μὲν γι' αὐτὸ λαβωμένος; Θὰ φάγουνε, μὰ τονε βροῦν ἐδῶ, κ' ἔγω θὰ περάσω γιὰ συνένοχος; Πολὺ δύμοφα, μὰ τὴν ἀλήθεια! — συλλογίζοτανε: δύμως η ἔδεια νὰ καταδώσῃ τὸ γέρο ουτέ καὶ ἀγγίξει στοὺς λογισμοὺς του.

Τὴν ἀνγή δύο κρατῶντας στὸ χέρι τὸ δελτάριο, καὶ τὸ κύττας μὲ ἀνησυχία καὶ υποψία. Μιὰ ἔδεια τοῦ περνοῦσε ἀπὸ τὸ νοῦ, δ φόβος δύμως μην κάμη κανένα κακό ἔργο, τὸν ἀφηνε ἀναποφάσιστο. Κ' ἐπὶ τέλοις τί νὰ κάμη; Εἴτανε ἀπάνω-κάτω βέβαιος πὼς δέ γέρος ἔμελλε νὰ πεθάνῃ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή.

Καθὼς τοῦ φάνηκε πὼς ἀκόμησε τὸν ποδοβολητὸ τοῦ ἀλόγου τοῦ ἐπιστάτη, ἔκαμε τὴν ἀπόφασή του: μ' ἔνα μολύβι ἔγραψε μερικὰ λόγια στὸ δελτάριο, κάτω ἀπὸ τὸ ἐπανώγραμμα, τὸ ξαναδίπλωσε, τὸ ἔλλεισε μέσα σ' ἔνα φάκελλο ζαρωμένο, καὶ τὸν ἐπανώγραψε:

— Πρὸς τὸ Κέριο Νούφριο Σάντα Σουνέλτσι.

— Εμεινέ λίγη δρά κρατῶντας στὸ χέρι τὸ δελτάριο, καὶ τὸ κύττας μὲ ἀνησυχία καὶ υποψία. Μιὰ ἔδεια τοῦ περνοῦσε ἀπὸ τὸ νοῦ, δ φόβος δύμως μην κάμη κανένα κακό ἔργο, τὸν ἀφηνε ἀναποφάσιστο. Κ' ἐπὶ τέλοις τί νὰ κάμη; Εἴτανε ἀπάνω-κάτω βέβαιος πὼς δέ γέρος ἔμελλε νὰ πεθάνῃ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή.

Καθὼς τοῦ φάνηκε πὼς ἀκόμησε τὸν ποδοβολητὸ τοῦ ἀλόγου τοῦ ἐπιστάτη, ἔκαμε τὴν ἀπόφασή του: μ' ἔνα μολύβι ἔγραψε μερικὰ λόγια στὸ δελτάριο, κάτω ἀπὸ τὸ ἐπανώγραμμα, τὸ ξαναδίπλωσε, τὸ ἔλλεισε μέσα σ' ἔνα φάκελλο ζαρωμένο, καὶ τὸν ἐπανώγραψε:

— Πρὸς τὴν οἰκογένεια τοῦ π. Νούφριου Σάντα Σουνέλτσι.

— Ελείτα, βγῆκε ἔξω καὶ πῆγε νάνταιμωση τὸν ἐπιστάτη... .

[Σύνεχεια]

— Φανερωμότανε ἔξακέπαστο καὶ λαμποκοποῦσε ἀπὸ κακύλια καὶ μαργαριτάρια. Κάτω ἀπὸ τὸ οόδινο ούρανο, ξυπνοῦσε δέ μελαγχολικὸς ἔξοδος τοῦ φωτιού στὸ χωριό, ἀπανωτανα τὰ πουλακια, ἀκόμα σιωπηλα. Τὸ δριμὺ δρώμα τῶν φυσιῶν ἀπὸ τοὺς θαλασσινούς βράχους ἀναδεύονταν μὲ τὴν εὐωδία τοῦ ἀγιούδινοισμου.

Μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ήλιου, στὸν διάμιμένο κύκλῳ ποὺ έσημε τὸν ούρανο μὲ τὴν θάλασσα, φάνηκε ἔνα σταχτεό οημάδι. Είτανε τὸ ιστιοφόρο. Σύνωρα, στὴν ἀστοποίη λουρίδα τῆς δημοσιοτήτης, φάνηκε ἔνα μαυρωπὸ οημάδι: είται δὲ πιστάτης ποὺ ἔχοτανε γιὰ νὰ παραδώσῃ τὸ καρβούνον.

Ο Σέβιος ἀνήσυχος καὶ ἀναποφάσιστος, πῆρε δυὸ σάκια ἀπὸ τὴ στοίβα τῆς σκεπτῆς, ξαναπήγη στὴν καλύβα καὶ σκέπασε τὸ λαβωμένο.

Καθὼς ξεκινούσε τὸ δρόσο της λαβωμένης, μὲ τὴν ἀγκιδι, μὲ τὴν ιδέα νὰ τὸ διπλώσῃ καὶ σκέψης, εἶπε στην καλύβα καὶ σκέψης τὸ λαβωμένο. Εἰσκατέλησε τὸ στοιχούλιο δελτάριο, δελτώμενο καὶ τσακισμένο. "Εσκυψε ἀμέσως νὰ τὸ σηκώσῃ, καὶ τὸ διάβασε: διμως τὸ δελτάριο δὲν είνει γραμμένο μὲ τὴν θέμη του. Καθὼς ξεκινούσε τὸ πλευρό του, ἀναφωτῶντας τὸν ἔσαντο του τί να κάμη. Ξημέρωνε Δευτέρα καὶ θάρσητανε τὸ ιστιοφόρο νὰ φορτώσῃ κάρβουνο δὲ μπροστες νάφρηση ἔσημη τὴν θέση του, καὶ ἀπὸ τὸλλο μέρος φορτώται πηγὴ προδώσῃ τὸ λαβωμένο, ποὺ σκόπος του δολοφάνεια, είταν νὰ μείνη κρυμμένος.

Πρὸς τὴν οἰκογένεια τοῦ π. Νούφριου Σάντα Σουνέλτσι.

— ΓΡΑΤΣΙΑ ΔΕΛΕΔΔΑ

ΦΥΛΛΑ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Αφιερωμένα στό μονοπάθη
Μανόλη Καλομούζη

8

Στὸν κῆπο ἀπόψε βούσκομαι σ' ἄφωνη μέσα προσευχή,
Τὰ φύλλα ἀκουώ τὰ ἔερά, τάνθια ποὺ μαραύηκανε,
Κ' ἡ μαυροφορεμένη μου κλίνει τὰ γόνατα, ψυχή,
Καὶ μυημονεύει τοὺς νεκροὺς ποὺ ἀπολημορηθῆκανε.

9

Ο ἐσύ γρηγούλα ὀναγνωτὴ στὴ μύρα τὴν κλεισμένη,
Σὰν τί τουγούδι νὰ σου πῶ, τί σπιζο νὰ σου πλέξω?
Τὴ μαραι ζήσῃ μου ἰστορᾶς, που σαν ἐσένα μένει
Κι ἀπ τοὺς ἀνθρώπους μακριὰ καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον εἴσω.

10

Στὴν κεφαλὴ του στάθηκε καὶ δίπλωσε τάσπρα φτερά,
Τὸ περιστέρι σύμβολον εἰρήνης καὶ καρδιᾶς πιστῆς,
Μὰ σὰ νάγαταράχτηκε στὸ βάθρο ἀπάνω ὁ ποιτής,
Πέταξε ἀμέσως τὸ πούλι μακριὰ ἀπ' τὴν ἄγια συμφορά.

11

Μέσα στὴ γύχτα ἀπὸ μακριὰ σ' ἀκολουθῶ καὶ σὲ πονδὸν, αὐτὸν τὸν μέντον
Περσόποτε καὶ ἀπὸ σκιὰ σαν, ὅνειρο φαντάζεις,
Φτωχούλα ἐσύ! που στάθηκες στὸ φῶς τοῦ δρόμου ἔκει, τάχνο,
Καὶ νάξερα τὸ πόνικυφδ χαρτάκι ποὺ διαβάζεις!

12

Μέσ' στάσιαδια τῶν δεντρῶν σκιὲς ἀπόψε τριγυροῦν, δισταύλωσε
Αησμονήμενον ποὺ ἔτυχε ποτὲ νάγατηθοῦνε,
Καὶ κάτι στενύματα ἵερα ποὺ σὺν ἐμένα θὰ πονοῦν,

Που μήτε ἀγαπηθῆκανε γιὰ νὰ λησμονηθῶνε.

13

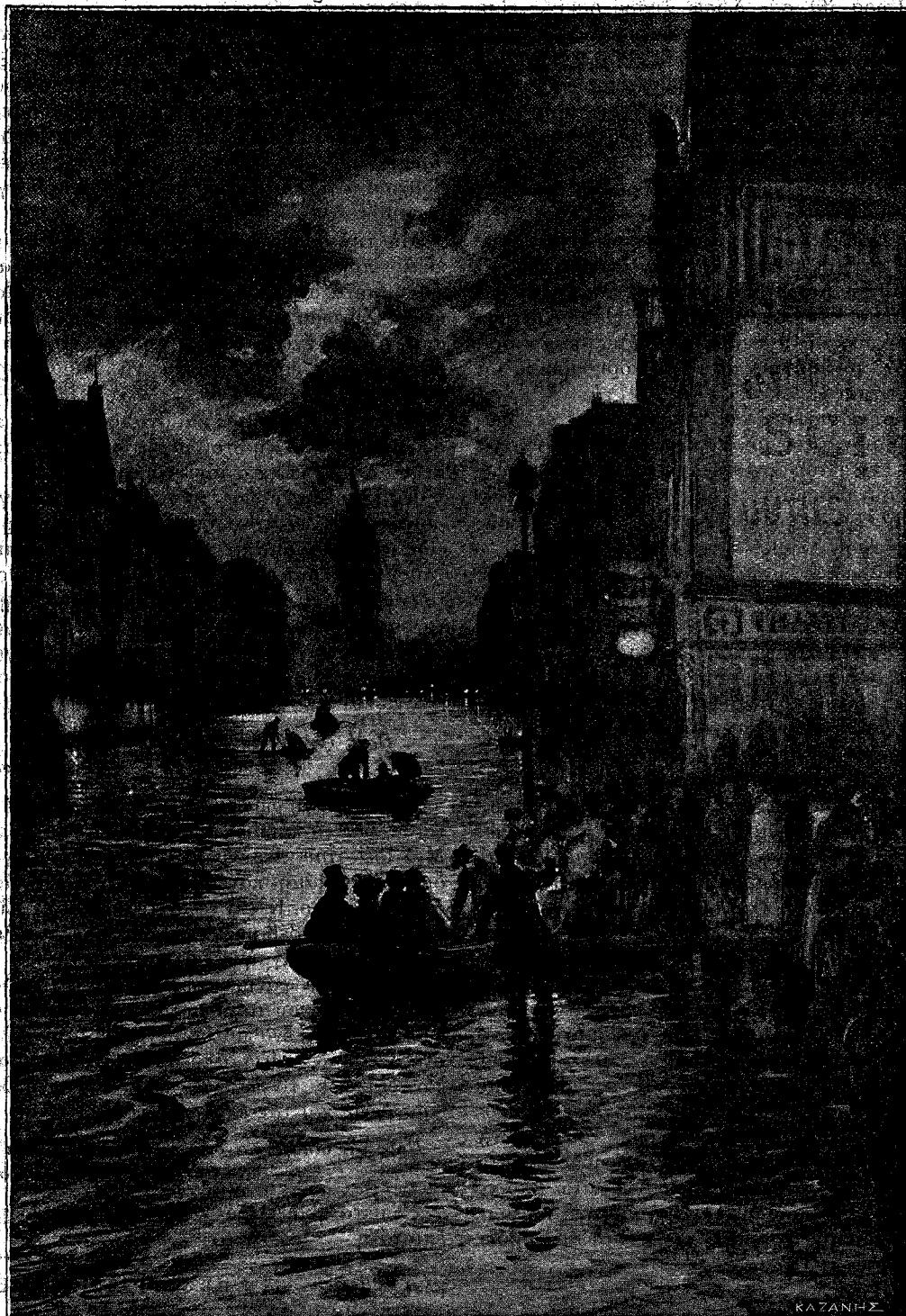
Πῶς σέρνει ἀπόψε δ' ἀνεμος τὰ φύλλα τὰ οιγμένα!
Πῶς τὰ μεγάλα σύγνεφα σβύνουν βαρειά στὸν ουρανό,
Φτωχὴ καοδιά ποὺ πέσανε τὰ φύλλα σου ἔνα, ἔνα,
Μαύρη ψυχή ποὺ πιὰ δεν κλεῖστε στὰ βάθη σου τὸν περανύνο.

14

Ψυχή μου τόσα τὴ σκιὰ τῶν ἴερῶν ἐντύσουν,
Κ' ἡ σβύνει μέσ' στὴ σκοτεινιά τῆς ἀξημέρωτης νυχτός,
Η μὲ τὸ φῶς τάνεσπερον ἄλλης αὐγῆς φωτίσουν,
Ἄν τέτοιος εἶνε ὁ νόμος τοῦ παντός.

Παρίσι, Ιούλ. 1909.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

BENETIKON ORAMA ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ.—Η δόδες Λυδὸν ἔνα βράδυ τῆς πλημμύρας· εἰς τὸ βάθος ὁ πυργίσκος τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταδίου Παρισιων-Λυδὸν-Μεσσογείου.

ΣΚΙΤΣΟ Γ. ΣΚΟΤΤ

— «Δε σᾶς τῶπα, μωρέ, χίλιες φορές;... Γιατί δὲ μ' ἀφίνετε ήσυχο;... Γιατί δὲ λουφάζετε;»

ΜΟΣΧΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΟΛΙΓΗ ΒΟΥΛΑΡΙΟΝ ΚΑΙ ΛΑΙΡΙΟΝ ΤΙΤΛΟΙ ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ — ΤΑ ΣΚΥΛΙΑ *

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ — ΤΑ ΣΚΥΛΙΑ *

Νά τονε! Μὲ τὰ σκυλιὰ πάλε θὰ τὰ βάλῃ! τὰ λυσσακά τους νὰ χυμίξουν δέω απὸ τὸ κακό, σοκανίζανε τὸ παραπέτο μὲ τὰ δόντια τους, δύο βλέπαν τὸν Ἀγγελῆ μπροστά τους. Ἐκεῖνος εἶχε σταματήσει ἀπάνω στὸ μῶλο καὶ τὰ φοβερούς μὲ τὰ χέρια του, μὲ τὸ κεφάλι, μὲ τὰ πόδια, μὲ τὸν τὸ κορμό. Σηκώθηκε δὲ κόσμος στὸ πόδι. Ἀπὸ τὸν καφενεὲ πετάχτηκαν δλοὶ οἱ χαζοὶ καὶ κάνανε γοῦστο. Τὰ παραθύρια τῆς ἀκρογαλίας γειώνανε γυναικεῖς καὶ κοριτσόπουλα. Τὰ παιδιὰ τρέχανε μὲ σάλτους καὶ φωνές στὸ μῶλο καὶ σπορωχνε τὸ ἔνα τὸ ἄλλο νὰ ζυγώσουνε, μὰ δὲν κοτούσανε απὸ τὸ φόβο τους.

— Τρομάρα νὰ τοῦθῃ! Εἶναι καὶ κουνιάδος μου. Δὲν τὸν ἔπαιρνε καλλίτερα δὲ Θεός νὰ ήσυχάσῃ! εἶπε σιγαλὸ μέσα στὰ δόντια του.

Κάτω στὸ μῶλο, μέσα στὸ σούρουπο — εἶχε πάρει πιὰ νὰ βραδυάσῃ — φάνηκε δὲ Ἀγγελῆς, μὲ τὸ μακρύ του καπότο, τὸν κοῦκο κατεβασμένον, ὡς τὰ μάτια, δρασκελίζοντας παροδεῖνα τὸ ίσωμα, σὰ νὰ πηδοῦσε λιθάρια.

— Ακού νάκούσῃς, εἶπε πάλι δὲ Γιάννης δὲ Μελαχροίνος, ρούνφωντας τὸν νάργιλέ του. Ἐδῶ σὲ θέλω νὰ ίδης τ' εἶναι τὸ μυαλό του ἀνθρώπου. Αὐτός, μάτια μου, ἔμαδε καὶ τὴ γλῶσσα τῶν συλιῶν. Γάβ-γάβ! Καταλαβαίνεις τὸν λόγον σου τί λένε; Ἐκεῖνος δύμας τὸ καταλαβαίνει καὶ τοὺς μιλαῖ καὶ τοὺς ἀποκρένεται. Αὐτὸς θὰ πῇ νὰ χάσῃς τὸ νόκοκούθη...

— Αμ! τί νάκούσω, καπεταν Γιάννη μου! τοῦκαμε δὲ Μιχαλῆδος δὲ Μπακράτσας, παίρνοντας τὴν ἀνάσα του, σὰ νὰ χασμούθιώτανε καὶ σὰ νάνετενάςε μαζί. Τί νάκούσω, καπετάν Γιάννη μου; Μιὰ καὶ δυὸ τάχω ἀκούσμενα; Κάλλιο νὰ τὸν ἔπαιρνε δὲ Θεός, σου τῶπα, νὰ ήσυχαζε καὶ αὐτός, καὶ οἱ γονεῖ του, καὶ οἱ ξένοι ἀνθρώποι.

— Απάνω στὴν κουβέντα γάβ-γάβ, λυσσαρίανε τὰ σκυλιὰ στὶς πρύμες τῶν καϊμῶν. Διὸ καίμα ήτανε δεμένα στὸ μῶλο. Γάβ-γάβ, καὶ ἀπὸ τὰ δύο, πότε τῶπα σκυλί, πότε τὸ ἄλλο. Τρώγανε

* Εδημοσιεύθη, εἰς τὸ «Ημερολόγιον Σκόπου» τοῦ 1910, μὲ τὰ ίδια σάτισα τῆς κ. Θαλείας Φλωρᾶς Καραβία.

δὲ μ' ἀφίνετε ἥσυχο; Γιατί δὲ λουφάζετε; Τί σᾶς νοιάσει, μωρέ, ἐσας γιὰ τὶς ξένες ἔννοιες; Κουμάντο δὰ σᾶς βάλω στὸ κεφάλι μου; Β.

Τὰ σκυλιὰ λυσσάγανε ἀπὸ τὶς κουπαστές Γάβ, γάβ! Γρο..: γρο.. Τρώγανε τὸ ξύλο μὲ τὰ δόντια τους ἀπὸ τὴ μάνητα.

— Ἔγω, μωρέ φοβήθηκα, Ἔγω φοβήθηκα τὴ φωνοτουνά. Άπανω στὸ ἀλμπουρό δὲν μὲ εἴδατε μωρέ; Δὲν ἀνοίξατε τὰ στραβάσας νὰ μὲ ισήτε; Τὰ σκουύετε τὸ λοιπόν σαλυσσασμένα. Πρωτος καὶ καλλίτεος δὲν ημιούνα μαθεῖς στὴν κουβέρτα, στὸ πιμόνι στὶς σταυρωτές ἀπάνω; Ἔγω φοβήθηκα. Πέντε φορες δὲ χυμίσε τὸ κυμα τὸ ζωντανό νὰ μὲ συνεπωμη ἀπὸ τὴν κουβέρτα καὶ παλαιώφα σὸν παταριάτο; Τὰ σκουύετε τὸ λοιπόν; Ποιός σᾶς ἔβαλε καὶ σκουύετε;

Σταμάτησε λιγάκι βροχηγιασμένος. Τὰ σκυλιὰ οὐρλιάζανε ἀπὸ τὶς κουπαστές καὶ τὸν δείχνανε τὰ δόντια τους ἀγρια καὶ κοροΐδευτικά. Ο Ἀγγελῆς ἔσκυψε καὶ πῆρε ἔνα λιθάρι.

— Φοβιτσιάρης, εἶ; Ἔγω φοβιτσιάρης; Νὰ σου δείξω ἔσενα, κουτσονόγη, ποιόνε λές φοβιτσιάρη!

Καὶ πέταξε τὴν πέτρα κατὰ τὸ καΐκι. Τὰ σκυλιὰ λυσσάζανε, τὰ πλεικόνια τους βράζανε σὰν τὸ νερὸ ποὺ κοχλακάει στὴ φωτιά καὶ οἱ στριγγίλιες τους δὲν εἶχανε τελειωμό. Ο Μιχαλῆδος δὲ Μπακράτσας, δὲ γαμπρός του, κατέβηκε κάτω στὸ μῶλο νὰ τὸν συμμάξεψῃ. Τονε ζύγωσε καὶ τὸν ἀδραΐσε ἀπὸ τὸ μανίκι.

— Δὲ μαζεύεσαι, βρὲ ἀχμάκη; Ἔγινες μασκα-

«Η παπαδόπούλα, τὸ Μυγδαλιό...»
αὐτὸν τὸν πατέρα της συναντάει τὸν πατέρα της
οὓς τῶν σκυλιῶν, ἀλήθεια καὶ ἀπὸ ἀλήθεια, ποὺ
λέει δὲ λόγος. Σῦρε νὰ κοιμηθῆς. Σῦρε στὸ σπίτι!
Φτάνει πιά. Βαρέθηκε δὲ κόσμος νὰ σ' ἀκούῃ...»

Καὶ τὸν ἔσυρε κατὰ τὸν καφενέ. Ο Ἀγγελῆς σήκωσε τὰ μάτια του παραπονεμένα καὶ κύτιαξε τὸν γαμπρό του.

— Ἔγω νὰ συμμαζευτῶ; Τί σᾶς ἔφταιξα μαθεῖς; Σὰ μὲ βρίζουνε τί νὰ κάνω; Φοβιτσιάρης, λέει, καὶ ἄφισα τὸ καρδάρι καὶ βγήκα στὴ στεριά καὶ σεργιανῶ στὰ καλυτερίμια καὶ τρώω καράμι τὸ ψωμί.. Κάθε μέρα τὰ ίδια μοῦ λένε τὰ κοπρόσκυλα. Δὲν εἶναι πιὰ ζωὴ ἐτούτη, Μιχαλῆδος μου...

— Ελα, σύρε στὸ σπίτι καὶ ἀφίσε τὶς παλαβούμαρες, νὰ μὴ σ' ἀναγέλλῃ δὲ κόσμος. Ελα, τὸ καλὸ ποὺ σου θέλω.

— Ο Μιχαλῆδος τὸν ἔσερνε ἀπὸ τὸ μανίκι. Ἐκεῖνος δὲν τιστεκότανε.

— Νὰ συμμάξεψουν τὰ σκυλιά τους δὲ κόσμος,

— «Δὲ σᾶς τῶπα, μωρέ, χίλιες φορές; Γιατί

«Ζαρωμένος στὴν πλόση, αγγάντευε τὸ πέλαγο...»

γιατί θὰ γίνη μεγάλο κακό. Αὐτὸς σου λέω μονάχα! εἰπε σκουπίζοντας τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ κακό του.

Ο Μιχαληδός σὰν εἶδε κι' ἀπόειδε πῶς δὲν τὸν
ἔκανε ζῷον, τὸν πῆρε μὲ τὸ καλό.

— "Εννοιε σον! Αὔριο θὰ πῶ τῶν καπετάνεων νὰ τὰ συμματέψουν. "Αἶντε νὰ ήσυχάσῃς τώρα.

Ο^υ Αγγελῆς δὲν ἔπαιρονέ ἀπὸ λόγια

— Καὶ τῶν καπέτανέων καὶ τῶν ἀλλωνῶν.
"Οὐα τὸ σκυλιά. Κι ἐδῶ κι ἀπάνω στοὺς μαχαλάδες. Καὶ τὰ μαντόσκυλα καὶ τὰ μικρὰ τὰ κατσαρομάλλικα, τὰ σφίγγικα, καὶ τὰ κοντάβια.
"Οὐα νὰ τὰ συμμαζέθουνε. Νὰ μη μὲ βρίζουνε σᾶν πηγαίνω τὸ δέρμό μου. Δὲν κοτάω νὰ περάσω ἀπὸ γειτονία. Γεούπ! καὶ ξεποιθάλλουν ἀπ' τὶς πόδες κι ἀπ' τὰ παραθύρια. «Ο φοβιτσιάρης!» Έγώ εἰμαι φοβιτσιάρης, Μιχαλός; Δὲν μὲ ζέρεις τοῦ λόγου σου. Στὸ μπρόσι σου δὲ μὲ ταξίδεψε; Σᾶν ἔφυγα καὶ σ' ἄφισα καὶ βγῆκα στὴ στεριά — ἐσύ τὸ ζέρεις τὸ γιατί — δε δημεταπούν μὲ κατάντησε.

Καὶ τὸν πῆρον τὰ καλάματα. Ὁ Μιχαήλος τοὺς λυττήρας καὶ τὸν πῆρε μὲ τὸ καλὸ στὸ σπίτι του. Ἀπασθέω τὰ σκυλιά οὐδηλιάσανε ἀκόμα, τὸν κυνηγούσσαν μὲ τὶς φωνές τους, τοὺς χάδηρε ἀπὸ ταῦτα μάτια τους.

‘Ο Μιχαηλήσ, ὁ Μπακράτσας ξαναγύρισε
οτὸν καφένε.

— Κακός μπελλάς! είπε ξαναπιάστροντας τὸ σκαμνί του δίπλα στὸν κατετάν Γιάννη τὸν Μελάχροινό. Κακός μπελλάς! Απὸ τότε ποὺ τούστρηψε — πέντε χρόνια πάντε τώρα — πὲς πώς ἔχουντε λείφαντο μες στὸ σπίτι του. Καδή- μερινό λείφαντο.

— Δὲ σοῦ ἀρώτησα ποιεῖς ἀληθεία! εἶπε ὁ καπετάν Γιάννης, πώς τοῦ πρωτοφάνηκε μαθὲς αὐτὸ τὸ βάσανο; Συγγενάδι σου εἶναι καὶ στὴ δούλεψή σου τὸν εἰλές. Πῶς τοῦ κατέβηκε μαθὲς ἐτούτη ἡ πετοιά:

— Βλαστήμα τα! Τί νά τά λέμε; εἰπε κουνῶν-
τας τὸ κεφάλι του ὁ Μιχαληός. Πῶς νὰ τὸ πῶ
καὶ γὼ δὲν ἔσω. Σὰ μ' ἔρωτας, ἐμένα δὲ μοῦ
βγαίνει ἀπ' τὸ κεφάλι πῶς τὸ μεράκι του τὸν
ἔφαγε. 'Η ἀγάπη νὰ πούμε. 'Ακούσεις νὰ τρε-
λαθῇ ἀνθρώπος απὸ ἀγάπη; 'Ακούστα τῶχα
κ' ἔγω στὰ παραμύθια. 'Ολοι οἱ ἀνθρώποι,
βλέπεις, ἔνα πρόσωπο δὲν είναι. 'Άλλος γεννιέται
ἔτσι κι' ἄλλος γεννιέται ἄλλοιως. Μὲ τὸ ζωδιό
του καθένας. 'Ενας μεράκις καὶ βεαεμάρης,
κι' ἄλλος γλεντίζει καὶ γρούτης.

— Σωστά τὰ λέει! είπε ό καπετάν Γιάγυνης

ξερα - ξερα, σκυμμένος ἀλάνιν από μαρκούτοι του.
— Έτσι τα κόβει τὸ ξερό μου. Ἄν εἶναι
κι^ν ἄλλοις συμπαθά με. Τὸν είχα πάρει, ποὺ
λέει με τὸ μποτικι μου. Πηγαμε νὰ φορτώσουμε
πυρηνα από Βαλο. Καλος γειττήζεις ό. Ἀγγελῆς
και γεοδ παλληκάθι. Σὲ κινό τὸ ταξιδι ωστόσο
έγινε ἄλλος ἀνθρωπος. Η δουλεια του δουλειά,
δὲ σου λέω! Μὰ οὔτε γά φάγη, οὔτε νὰ πιῇ

ούτε νὰ κουβεντιάσῃ, ούτε νὰ κοιμηθῇ μαθές Ζαρωμένος στην πλάστη, κοντά στο τοίμπουκή, ἀγνάντευς τὸ πέλαγος σὰ γαζός. Σὲ δέκα μέρες μέσα κιτρίνισε καὶ μαραύηρε καὶ ἔγινε σὰν τὸ θειαφοκέο «Βρέ καλέ μου, βρε κακέ μου, τί ἔπαιδες;» Τίποτα αὐτός. Τοιμουδιά! Τὸ χαρά του. Τον πόναγε η Ψυχή μου. Κάναμε καὶ κακο ταξίδι, Γενναρής μῆνας ποδίσαμε καὶ στη Σκυρο μᾶς κλείσανε οἱ καιφοί, μην τὰ φωτάς. Τέτοια γρουσουνζιά δὲν την ματάνα ίδει. Σὰ φτάσαμε μὲ τὸ καλό στο Βαλό, ἔνα πρωΐ τόνε κανω Αγγελής έδω. Αγγελής έρει. Τίποτα. Διὺ μέρες τόνε γρύζεναμε. Πήγε κι' δ τοὺς μου σὲ κακό μην τόνε σκοτώθανε μαθές, μή σκοτώθηκε μο ναγός του. Οι λόδοτρόμος, μὲ λυπτήρηκε. «Να

ιδῆς μοῦ λέει, καπετάνιο, πῶς μᾶς τύστοηψε δ' Ἀγγελής. Εἶναι γνωσμένος στὴν πατοίδα μὲ τὸ βαπτόρι». Δεν ἐβαλα προσοχὴ στὰ λόγια του. Γιατὶ μαθὲς νὰ γνωστῇ στὴν πατοίδα; Μήπως τὸν κακοτήραμε; μήπως τοῦ κακομίλησε κανένας; «Εμεῖς τὸν εἰχαμε μὲ σταξῆ καὶ μὴ βρέξῃ.

«Ο λοιστρόμος δρώς το χαβᾶ του.» «Ακου με πον σοῦ μιλάω, καπετάνιο, μοῦ λέει. Τὸ παιδὶ εἶναι βαρεμένο ἀπὸ ἄγαπην. Απὸ τῇ στιγμῇ πον σαλπάδαμε, τὰ μάτια του δὲν ξεκολλήσανε ἀπὸ τὸ νῆσοι. Καὶ σὰν ἀφίσαμε τὸ νησὶ πίσω μας, πάλε μὲ τῇ μπούσουλα τὰ μάτια του ἐκεῖ γυρονοῦσαν μέσον στὸ πέλαγο. Κάτι ξέρω ποὺ σοῦ μιλάω. Τὸ ξέρεις τὸ μικρὸ σπιτάκι ἀπάνω στὴν Ανάληψη, μὲ τὴν πλημματαριὰν ἀπόξω. Έκει ταξίδευε ἡ καρδούλα του». Εἴκανα τὸ σταυρό μου. «Βρὲ τοῦ παπᾶ τὴν κόρην;» τοῦ πάνω. «Σωστὰ μοῦ λέει. Τὴν παπαδοπούλα τη

καὶ οὐδεὶς να μάθης καὶ περισσότερα, οἱ κακές λλοσσες λένε, πώς ἀπαντήθηκανε ικυφά μὲ τὴν οπελλα, πολλές φορές μέσα στὶς κουμαρίες καὶ ίως καὶ λόγο ἔδωκε μαθές τῆς παπαδιᾶς γιὰ αἱ τὴν παροῃ». «Είσαιαν ταλι τὸ σταυρό μου. Με γεια του, με χαρά του, λέω. Μα ποιος τὸν υπηγοῦσε καὶ τόσο βιάστηκε; Με τὸ καλὸ θά υρίσαιε μιὰ μέρα» «Λογαριάζεις, μου λέει, δ οστρόμος, καλή του ώρα! Λογαριάζεις μὲ τὴν γάπη!» Λέει καὶ ήτανε προφήτης «Οπως ὠπε κ' ἔγινε Σὰ γυρίσαιμε μὲ ἓνα μῆνα στὴν ατοΐδα, μάθημε τὰ μαντάτα μὲ τὸ νι καὶ μὲ δ αίγμα».

Πήρε λίγο μάτασσα ὁ Μιχαληὸς ὁ Μπακράτσας,
στοιχεψε κ' ἔνα τσιγάρο και ἔαναθγίσε, βγάζον-
ας δυὸς συννεφα ἀπ' τὰ ουσμόδινα του.

— Να μὴ στὸ πολυλογῶ σὰ γύρισε στὴν αποίδα μὲ τὸ βατόδι, μιὰ καὶ δύο στοῦ παπᾶ. Βρήκε καὶ τὴν ὥρα πούλειπε δὲ παπᾶς στὸν επερινό. Ἡ παπαδιά, δῆπως εἴπαμε, ήτανε ἔνα ἐ τὸ κορίτσι καὶ τὸν γουστάριζε μοδές γιὰ αμπρό. Σὰν τὸν εἴδανε ξαφνιστήκανε. «Μὲ τὸ αλό, πῶς ἔτσι ξαφνικά;» τοῦ λέει ἡ παπαδιά. ὑπέτονε τοὺς πήρανε τὰ κλάματα. «Θὰ τὴν ἀφίσω ἡ θάλασσα, λέει, δὲ βαστάω πιά. Δὲ βαστάω οὐ τὴν ἔνητειά.» Οἱ γυναικες κερδώσανε. «Βρέ μάν, βρέ ζαμάν, τοῦ λέει ἡ παπαδιά, ἐδῶ παλ- ρυάδια καὶ παλληκάρια, νιούνιας δλάκερος, τῇ θάλασσα εἰδὲ χαῖρι καὶ προκοπή. Κάγανε μίος καὶ ὑπόληψη καὶ πλεούμενα δικά τους καὶ ὅν πουλιοῦ τὸ γάλα. τὸ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ γειμί-

ΝΥΧΤΕΣ ΒΛΑΒΕΟΣ ΤΟΙΜΩΛΟΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΝΩΣΗ ΛΤΡΑΣ Αγάλματα

— "Αφίνω γειά, Μυγδαλιώ! ... Πάω νά σου φέρω απ' την Πάλη τα προικιά, τ' ασημικά σου απ' τη Μαρσίλια! ..."

σανε τὸ σπίτι τους. Κι' ὁ παπᾶς μαθὲς στὸν καιρὸν του καὶ τὸ ἀδέρφια μου καὶ τὰ ἔαδέρφια μου, δῆλο μας τὸ σῶι καὶ τὸ σῶι τὸ δικό σας γεμιτζῆδες σταθήκανε. Κ' ἐμεῖς μαθές, καὶ γυναῖκες καὶ μαννάδες καὶ ἀδερφαῖδες τοὺς ἀπαντέχαμε στὴν ξενητεῖα, καὶ μὲ τὸ καλὸν γυρίζανε πάλι καὶ τὸ κόσμου τὰ καλὰ μᾶς φέροντας. Ἐσύ πιὰ θὰ σταθῆς μονάχος καὶ σημαδιακός;» Τοῦπε καὶ τοῦπε ἡ παπαδία, σδα κατέβαζε ἡ γλώσσα τῆς. «Ο Γιάννης δ Μελαχροινὸς ἔβαλε τὸ λόγο του.

— "Ετοι εἶναι οἱ γυναικες, εἶπε. Ἐκεινοὺς πὸν χαθήκανε δὲν τοὺς λογαριάζουνε. Τὰ καλὰ πὸν τοὺς φέρανε, ἀναθυμῶνται μονάχα.

— "Ἄς εἰναι, ξαναεῖτε δ Μιχαληός. Αὐτὸς τὸ εἶχε πάρει ἀπόφασι, μωρὲ μάτια μου. «Καὶ τί θὰ κάνης μαθὲς ἐδῶ στὸν τόπο μας;» τοῦ ξαναλέει ἡ παπαδία. «Εέρω γώ τι θὰ κάνω; Περιβολάρης θὰ γενῶ να σκαλίζω τὰ χώματα, βοσκὸς νὰ βόσκω τὰ ζωτανὰ πά πά στὰ βουνά, πραματευτής νὰ τριγυρίω στὶς γειτονίες. Φτάνει μου νὰ βέστω τὴν ἀγάπη μου, τὸ Μυγδαλιώ νὰ χαίρωνται τὰ μάτια μου, ως νὰ πεδάνω». Το κορίτσι κοκκίνισε, που λέσ, μὰ δὲν εἶτε λόγο. Μῆτε κ' ἡ παπαδία. Στραβιούσουριάστενε κι' αἱ δύο τους. «Εύριγε καμιὰ φράσα νὰ πάρῃ νὰ ιδῃ καὶ τοὺς γονιοὺς του μα σὰν ξανογύριος τὴν ὅλη τὴν ἡμέρα, τοῦ κλείσανε τὴν πόρτα.» Άλλα περίμενε κι' ἄλλα βέβηκε. Τάκονς,

— Κ' ἡ παπαδοπούλα μαθές τὸν ἀπαρνήθημε ἀρώτησε δ Ειάννης δ Μελαχροινὸς ξερά-ξερά.

— Πρῶτα οὖτι. Παρέβενο ποὺ φαίνεται, Γαμπρὸ δὲν ἥθελε μαθές πραματευτή, οὔτε βοσκὸ στὸ λόγγο νὰ γυρίζῃ, νὰ τὸν τρώῃ ἡ ψείρα

καὶ ἡ κόνιδα. Παπαδοπούλα ἤταν, καὶ πετάνισσα νὰ γένη λαχταριώσε. Παρακάτω μὴ θωτὸς καὶ μὴ γυρεύης. Σὰν τοῦ κλείσανε τὴν πόρτα τὰ πεμερικά, τοῦβγαλε κι' ἀβάνιες δικόσμος. Ἀλλος πῶς φοβήθηκε τὴν θάλασσα, ἄλλος πῶς εξογιθούσε σὰν τὸ γατί, ἄλλος πῶς ἤταν σημειωμένος καὶ μὴν τὰ φωτεῖς. Νύχτες ολάκερες τριγυρίζε στὶς κουμπιές, γύρω ἀπὸ τὴν Ἀνάληψη, σὰν τὸ στοιχειό καὶ σὰν τὴν ἀδική κατάρα, καρτερώντας τὴν κοπέλα τουν. Μναλὸ εἰν' αὐτὸ. Δὲν θέλει καὶ πολὺ γιὰ νὰ γυρίσῃ, Σᾶν τοῦ γυρισε, ἀφιετεί τοὺς ἀνθρώπους καὶ τρέβαλε μὲ τὰ σκυλιά. Πρῶτα πρῶτα τρέβαλε μὲ τὰ σκυλιά τῆς παπαδίας. Εἴλεγε

— στοχάσου — πῶς τὸν ἀναγελοῦσε τὸ σκυλί καὶ τούλεγε τὰ χλιαρά διὸ ἀναμπαίγματα καὶ πῶς τῷχε βαλμένο τάχαρή παπαδία καὶ ἡ κόρη της καὶ τῷχαν δασκαλέψη, νὰ τοῦ λέγῃ μαδὲς λόγιο σημαδιακό. Αποκεῖ πῆρε δρόμο. Τρέβαλε μ' ὅλα τὰ σκυλιά τῆς γειτονιᾶς, μ' ὅλα τὸν μοχαλάδων τὰ σκυλιά καὶ μὲ τὰ καραβόσκυλα ἀκόμα. Βρίσκεις ἀκοη; Σᾶν τὸν μυρίστηκαν καὶ ἐκείνα τὸν κυνηγῶντας καὶ τὸν ἀλυχτοῦν, δην φρεδῇ καὶ — νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε, καπετάν Γιάννη μου — εἶναι νὰ τοὺς κλαῖς.

Ο καπετάν Γιάννης δ Μελαχροινός, πούχε μετρημένα τὰ λόγια του, τύλεξε τὸ μαρκοῦσι γύρω ἀπὸ τὸν ναργιλὲ καὶ δὲν ἔβγαλε τοιμουδιά. Είχε πάντα τὴν γνώμη τὴ δική του, μὰ δὲν τὴν ἔλεγε, πάρεξ πότε καὶ ποῦ. Σὲ λίγο ἀνοίξε τὸ σόμα του.

— Πάμε νὰ πάρουμε καμιὰ μπουκιά; «Ωρα εἶναι... εἶπε. Σηκωθήκανε καὶ δύο καὶ τριθήσανε τὸν ἀνήφορο.

***

Τὸ ἄλλο βράδυ, στὸ ἴδιο τὸ τραπέζι, στὰ ἵδια τὰ σκαμινεῖα καὶ δύο τοὺς. Ο καπετάν Γιάννης εἶχε ξεχασει νὰ παραγγείλῃ τὸ ναργιλέ του καὶ δ Μιχαληός δὲν εἶχε τὸ τοίπονθο μπροστά του. Ήτανε καὶ οἱ δύο σὰ ξαλισμένοι. Γύρω τους ήτανε καὶ ἄλλοι μαζεμένοι, πεσμένοντας δρυδοὶ νὰ μέδουν τὰ μαντάτα.

Ο Μιχαληός θὰ μᾶς τὴν εἶτε κάποιος. Τοῦ λόγου του θὰ ξερῃ.

Περιμένετε διοι καὶ ανοίχτο τὰ στόματα. Ο Μιχαληός δὲ μιλοῦσε. Σὲ λέρο ἀνοίξε τὸ στόμα του.

— Τι νὰ σᾶς πῶ καὶ ἔγω! Τὰ ξερετε καλλίτερά μουν. Για τὴν ώρα δὲ βρέθηκε ἀκόμα, ἔξον ἀπὸ τὴν βρεκα τὴν τρή ξερετε ἡ θάλασσα ἀπάνω στὸν καρό. Ποιός ξερετε ποῦ τοξιδεύει; Ταξίδι χωρὶς μποσούσλα...

— Δεν εἶτε μαθές τίποτα στὸ σπίτι του, σὰν ζεργε. Δεν τὸ πήρατε χωματερὶ τὸ τι μελετοῦσε; ωρτησε κάποιος ἀπὸ τὴν παρέα.

— Τί νὰ πη; ἀποκρίθηκε βαρυεστισμένος δ Μιχαληός. Τρελὸς ἄνθρωπος τί νὰ πη; ... Μοναχός μου τὸν ἐπῆγα ψὲς στὸ σπίτι του, ποὺ πάλαι βεβιώθηκε στὰ σκυλιά τῶν καϊκιῶν. Σὰν ἐνδιχθεῖσε στὸ πόδι. Πρώτη φράσα ἤταν τάχατες ποὺ τῷχανε; Ποιός νὰ τοὺς βαστήξῃ τρελὸν ἀνθρώπο; «Εβάλε τὸ σκούφο του καὶ καλεῖς τῆς μάνιας του: «Αφίνω γειά, μάνια. Στὴ θάλασσα ξαναγυρίζω. Πάλε γεμιτζῆς. Παλιά μας τάχην κόσκινο». Κ' ἔφυγε γελώντας. Ποῦ νὰ βάλῃ μὲ τὸ νοῦ της καὶ ἡ δυστυχισμένη ἡ μάνια του τὸ τι μελετοῦσε μέσα του...

— Νὰ μὴν τοὺς πάρη πάλε χαμπάρι κανένας σὰν κατέβηκε στὸ γιαλό! εἶπε μέσο στὰ δόντια του δ Γιάννης δ Μελαχροινός. Τυχερό του ἤτανε βλέπεις.

— Ο Μιχαληός πῆρε μιὰν βαθειὰν ἀνάσα. «Ο, τι καὶ νῦλλεγε, μέσα του τοὺς πονοῦσες ἡ καρδιά του.

— Τοὺς πῆρε χαμπάρι ἔνας μοῦτσος, ἀπὸ τὸ καΐκι. Τί βγαίνει; Παιδί ποάμα δ μοῦτσος, δὲν πῆγε δ νοῦς του σὲ κακό. «Υστερα καὶ τοὺς τρελοὺς τὰ καμώματα τρελά τὰ λογαριαζεῖ δικόσμος καὶ κανεὶς δὲν βάζει τὴν οὐρά του. Τὸν εἰδε δ μοῦτσος. Τὸν εύλογανε ξυπνήσει τὰ σκυλιά. Ανεβαίνει στὴν κουβέρτα καὶ τοὺς βλέπει ποὺ πολεμοῦσε νὰ λύσῃ τὴ βάσιμα τοῦ Μανάλη τοῦ Λείμονη, πούτανε δεμένη στὸ μῶλο. Σὰν ἐπή-

Φρετίδα, 26 Φεβρουαρίου 1909.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

δησε μέσα καὶ ἔλυσε τὸ πανί καὶ πῆρε στὰ χέρια τὸν τὴ σκότα, ἀρχισε τὶς φωνές: «Αφίνω γειά, Μυγδαλιώ. Μὲ τὸ καλὸ νάνταμωθοῦμε πάλι. Πάω νὰ σου φέρω ἀπὸ τὴν Πόλη τὰ προικιά, τάσημικά σου ἀπὸ τὴ Μαρσίλια. Κι' ἀπὸ τῆς Βενετίας τοὺς χρυσικοὺς πάω, νὰ σου φέρω δαχτυλίδι...» Παλαβά λόγια! ... Ορθὸς στεκόταν στὴν πρύμη μὲ τὴ σκότα στὰ χέρια. Είχε φρεσκάρει. Οι στεριὲς βγάζανε ἀέρα. Λασκάδα τὸ πανί, πούμα κατάποιμα τὸν ἔβγαλε διέρεις κατὰ τὸ πέλαγο. Τί ἀπόγινε; Πές μου νὰ σου πῶ...

Τὸν πήρανε τὰ δάκρυα καὶ τὰ κατάπινε μέσα του.

— Ωρα νὰ σᾶς ἀφίσω, ξαναεῖπε. «Αφίσα κατὶς γυναικες μενάχες, νάρδω νὰ μάθω κανένα μαντάτο. Κανένας δὲν ξέρει τίποτε. Οποτε θέλει ἡ θάλασσα θὰ μᾶς τὸν δώσῃ πίσω...

Καληνύχτησε καὶ σηκωθήκε. «Ολοι βουβοὶ γύρω, καθένας μὲ τὴ γνώμη του. Κάτω ἀπὸ τὸ μῶλο φτάνανε βραχάνα τὸν καραβόσκυλων. Λές καὶ περνοῦσε πάλι μπροστά τους, στὴν άρα του ἀπάνω, δ Ἀγγελῆς, στοιχειό ενὸς στοιχειοῦ. Ο Μιχαληός βλαστήμησε ἀπομέδα του:

— Σκασμὸς βρωμόσκυλα! Τώρα — ποὺ νὰ μὴν ξεωνα — θαρρῶ πῶς καταλαβαίνω καὶ ἔγω τὴ γλώσσα σας. Σκασμός!

«Κάτω απὸ τὸ μῶλο φτάναντε βραχάνα τὸν καραβόσκυλων...»

ΤΑ ΚΕΡΑΣΙΑ

— Διάβαινα χτες μὲ τὴ Λύδη, τὴν ἔμπιστη βάγια, στὸν κῆπο — Μιὰ κερασιὰ πρὸς τὴ βρύση τοὺς κόκκινους κύπτους ἀπλ

Κόψε! — τῆς είπα. Ποθοῦσα νὰ νοιώσω τη γλυκά του φρουτό ποὺ μὲ καρδούλα παρόμοιο σπιθόβιολάει μέσ' στὸν ἥλιο.

Πῆρα τὸ κάνιστρο· πιὸ λιμαχτά, πιὸ τρελλὰ κι ἀπὸ βρέφους ἔφαγα, κ' ἔβαλα τότε καρπούς γιὰ στολίδια σταυτιά μου.

Κ' εῖδα μέσ' στήν πηγή. Τέτοια μάγισσα λάμψη, ω **Λυσία**
τὰ δυὸ μεγάλα φουμπίνια, πουν μὲν ἔδωκες δῶσο, δὲν ἔχουν

Ἄλλοι στὰ νερά πώς κυπποῦσα ξανά σὰν παιδούλα θαρροῦσα, ἄγνη καὶ ξένοιαστη, φίλε, δύως εἰμούν ποτὲ — πᾶνε γούνια

Μετάφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΧΑΡΑΝ ΤΟΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Είπα ήδη ἀνωτέρω ότι τὰ παιδιά μας ἀναγκά-
ζονται νὰ μάθουν ώς ἀπαραίτητα διὰ τὴν
γενικήν μόρφωσιν ἕνα σωδὸν πράγματα τὰ
ὅποια διὰ τὴν ἔσωτερικήν ζωὴν δὲν ἔχουν κα-
μίαν σημασίαν. Πολλὰ μάλιστα ἀπὸ δσα μα-
θαίνονταν εἶναι καὶ διὰ τὴν ἔσωτερικήν ζωὴν, διὰ
τὸ στάδιον ποῦ θὰ ἐκλέξουν ἀργότερα, διὰ τὴν
πρακτικήν των ζωὴν ἐντελῶς ἀχρηστα. Ἡδη
καὶ εἰς εὐδεῖς διδασκαλικοὺς κύκλους ἡκουούσθη
ἡ φωνή: Ὄχι, ἀς ἐλευθερωθῆ ἐπὶ τέλους τοῦ
σχολείου ἀπὸ ὅλην αὐτὴν τὴν ἀνωφελῆ σαβουόρα
τῶν γνώσεων ἀς ὀλιγοστέψῃ ἡ ὥλη καὶ αὐτὶ
αὐτοῦ ἀς ἐκβαθύνωμεν περισσότερον τὸν τρό-
πον τῆς διδασκαλίας ποητικὴν sed multum,
ὅχι πολλὰ ἀλλὰ πολύ, καὶ καὶ Ὅμως πουνενὰ
δὲν ἔγινε σοβαρὴ δουλειά, καὶ πῶς νὰ γίνη
ἄλλως τε ἀφοῦ αἱ σεβαστοὶ κυβερνήσεις δὲν τὸ
ἐπιτρέπουν καὶ καθόλου. Ο δασοφύλαξ, ὁ λοχα-
γὸς καὶ ὁ ἐργοδηγός, ἡ ταμίας καὶ ἡ νοικοκυρά

Το φάρια μαθαίνουμ να κολυμπού
κ οι νυχτερίδες νο πετοῦν,
να μασούφιζουν τα γατάκια,
να γαυγήζουν τα ανταλάκια,
τα μασχάρια να πουνγγίζουν,
τα πουλιά φωλιές να χτίζουν κτλ.

καὶ εἰς τὸ τέλος καθήσεται φηγῆ λέγει :
Οἱ γέροντες δεῖχνουν τὴν δουλειὰν
καὶ τὴν παθαίνουν τὰ παιδιά.

“Ολοι δέξεσθαι μετανοεῖσθαι τὸν θεόν.

Ολοι ήσευρομεν δτι το παιδί τα εξ ποδά
έτη της ζωής του, — λοιπόν ποιν πατήσθη εἰς το
σχολείον — μαθαίνει πάρα πολλά, περισσότερα
ἀπό όσα είναι δυνατόν να μάθῃ εἰς δλην του

Το λοιπὸν τὰ ζῶα δὲν μαθαίνουν μὲ λόγια καὶ μὲ κατηγοριας ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις, δέν μαθαίνουν μὲ τὴν διαλεκτικὴν, μὲ λογικῆν ὅμιλιαν, ἀλλὰ μὲ τὴν διάισθησιν, μὲ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν — καὶ τὸ σπουδαιότερον — μὲ τὴν μύμησιν, ἐμπράκτως δῆλ. μὲ ἔργα. “Οπως τὰ ζῶα ἔτσι μαθαίνει καὶ τὸ παιδί τοῦ δασοφύλα-

κος καὶ τὸ παιδί του κυνηγού καὶ ἡξεύρουν νὰ διακρίνουν ἄπο τὸ πέταγμα τὸ γεράκι καὶ τὸν γύπτα καὶ τὸν ἀετό, χωρὶς νὰ ἡξεύρουν δῆμος νὰ εἰποῦν ἔνα τὰ διακριτικά των γνωρίσματα.

Οπως τα ζώα, είσι μαθαίνει και τὸ παιδί τοῦ γεωργού νὰ διακοίνη τὸ κοινόν και τὸ σιτάρι και την βρώμη και την σίκαλη, χωρὶς νὰ ἐδιδάχθη ποτὲ θεωρητικῶς περὶ αὐτῶν. Καὶ δπως μαθαίνουν τὰ παιδιά τοῦ δασοφύλακος και τοῦ γεωργού τὰ πράγματα τὰ σχετικά με τὴν ἔργασίαν των, εἴσι ἀκοιβῶς μαθαίνουν και δλα τὰ παιδιά πρὶν ἀρχίσουν και πηγαίνουν εἰς τὸ σχολεῖον, δηλ. κυταζούν και μιμοῦνται. Τὸ παιδί χωρὶς νὸ διδαχθῆ μαθαίνει δτι ἡ θεομάστρα ζεσταίνει, δτι αὐτῇ ἡ ζέστη προέρχεται ἀπὸ τὴν φωτιά, δτι ἡ φωτιὰ γίνεται ὅταν ἀνάψωμεν ξύλα και κάρβουνα, δτι ἡ φωτιὰ χρειάζεται ρεῦμα διὰ νὰ τραβήξῃ. Τὸ παιδί μαθαίνει αὐτὰ και ίλια ἄλλα χωρὶς νὰ είναι ἀνάγκη νὰ ἀσχοληθεῖ κανεὶς ίδιαιτέρως μαζί του και δλα αὐτὰ τὰ μαθαίνει και χάρεται, και θέλει νὰ ἡμπορέσῃ και μόνο του νὰ δοκιμάσῃ νὰ τὰ κάμῃ. Βέβαια δὲν θέλω μὲ αὐτὸν νὰ είστω, νὰ μαθαίνῃ ὃ ἀνηρωπού μόνον δπως μαθαίνουν τὰ ζώα και δτι μαθαίνουν τὰ ζώα, και δτι τὸ παιδί εἰς τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ ἔχῃ μόνον διδάσκαλον τὰ πράγματα. Ο ἀνηρωπος πρέπει νὰ σιέπτεται και πρέπει νὰ διδαχθῇ νὰ σκέπτεται. Καὶ θὰ μάθῃ νὰ σιέπτεται πολὺ καθαρώτερο και πολὺ ἐντογώτερο και με πολὺ περισσότεραν προσθυμίαν, ἀλλιπηγή της διδάσκαλίας την δποιαν μαζι παρέχουν τὰ πράγματα την ἐπεκτείνωμεν μέσα εἰς τὸ σχολεῖον πολὺ πολὺ βαθύτερα παρα δσον ὑπάρχει σήμερα, ἀν κατὰ τα τρία ἡ τέσσερα ἡ και πέντε πρῶτα σχολικὰ ἔτη δλην την θεωρητικὴν διδάσκαλίαν την βάλωμεν εἰς τὸ ράφι και ἀφήσωμεν τὸ παιδί νὰ ἔργαζεται με παραστάσεις και σύμφωνα μὲ αὐτὰς νὰ ἐνεργῇ, νὰ πράττῃ

“Οτι ή διδασκαλία πρέπει νά είναι έποπτηή είναι παλαιά άληθεια και ήξενόρω δτι δὲν υπάρχει κανείς ποὺ νά τδ διαμφισβητῇ. Φαίνεται δμως δτι άκομη δὲν τὴν έκαταλάβαμεν καιδ' διλογηρίαν αντὶ την άληθειαν, έπειδή άλλεως ή διδασκαλία τῆς ιστορίας δὲν θα ήτο δυνατὸν νά γίνεται δπως γίνεται σήμερα. Ήτο μία φοράδην μικρό κορίτσι, το δπούσιν είχε ήδη διδαχθῆ την ιστορίαν τῶν Αιγυπτίων, τῶν Φοινίκων, τῶν ορχαίων Ελλήνων και τῶν Ρωμαίων. Μίαν ημέραν έκει ποὺ ήκουσε νά γίνεται οιλία περὶ τοῦ θωστοίαπωνιού πολέμου είπε με άπορια: «Δεν κατάλαβαίνω γιατί οί άνθρωποι νά καμνούν πόλεμο!» Ή μητέρα ή δποία πάντοτε έβοηθούσε τα παιδιά εἰς τὰ μαθήματά των, έπηρε τὸν άτλαντα και τον είπε: «Νά, κύταξες έδω: αὐτὴ ή χώρα ονομάζεται Μαντζούρια.» Οι Ρώσοι θέλουν νά την πάρουν και οι Ιάπωνες

θέλουν καὶ ἔκεινοι νὰ τὴν πάρουν». Καὶ τὸ κοριτσάκι εἶπε «Θεέ μου, τί ἀνόητοι ποὺ εἰναι!»

Αντάς τὰς λέξεις θὰ ἡμποροῦσε νὰ τὰς εἰχε ἐκφωνήσει, μὲ τὴν ὑπέροχόν του σοφίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν κοσμικῶν, ἔνας στωϊκὸς ἢ ἔνας κυνικὸς φιλόσοφος. Ἀλλὰ τὸ κοριτσάκι δὲν ἦτο κανένα ἀπὸ τὰ δύο. Ἀπλῶς καὶ μόνον δὲν ἡμποροῦσε νὰ καταλάβῃ πῶς δύο λαοὶ ἡμποροῦν νὰ κάμουν πόλεμον διὰ μίαν χώραν, ἢ δποίᾳ ἐπὶ τέλους μόνον εἰς ἔνα ἡμιπορεῖ νὰ ἀνήκῃ. Εἶχε δὲ ἥδη διδαχθῆ τὴν ἴστορίαν τῶν Αἴγυπτίων καὶ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων, αὐτῶν τῶν Ρωμαίων τῶν δποίων ὅλη ἡ ἴστορία ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος εἶναι ἔνας ἀτελείωτος ἄγων πόδες ἐπέκτασιν τῆς χώρας των. Ἡ πολιτικὴ ἴστορία δὲν εἶναι δὰ τίποτε ἀλλο παρὰ ἔνας ἀτελείωτος ἄγων ἔξουσίας καὶ κτήσεως. Καὶ ἔπειτα ἔρχεται ἡ διδασκαλία τῆς ἴστορίας καὶ ἀντὶ νὰ ἀρχίσῃ μὲ τὰς ἀπλᾶς σχέσεις τῆς ἰδιοκτησίας, μὲ τὰ ἀπλᾶ στοιχεῖα τὰ δποῖα συναπαρτίζουν κάθε κοινωνίαν, πράγματα τὰ δποῖα τὸ παιδὶ ἥδη γνωρίζει καὶ κάθε ἡμέραν ἡμπορεῖ νὰ βλέπῃ, ἀσχίζει μὲ τὰς πολυπλοκωτέρας πολιτειακὰς δργανώσεις καὶ λειτουργίας, μὲ πολιτείας καὶ κράτη, μὲ τὰς νομοθεσίας των καὶ τὰς διοικήσεις των καὶ μὲ τὰς πολιτικάς των διαμάχας καὶ περιπλοκάς. Εἰς τὴν γεωγραφίαν — δόξα τῷ Θεῷ — ἐκατάλαβαν δτι δὲν ὠφελεῖ νὰ διμιουργήσει τὰ παιδιά περὶ συστημάτων ποταμῶν καὶ δρέων, πρὶν γεννήσουν εἰς αὐτὰ ἐπὶ τόπου τὰς παραστάσεις τῶν σχετικῶν ἀντικειμένων καὶ ἔτσι ἴδουν τὰ παιδιά τί εἶναι πηγή, τί εἶναι ωύαξ, τί πόταμός, τί ὑδροκοίτης, τί κορυφή τί κοιλας, τί κλιτύς κτλ. Ἡ ξενόρετε τί φαντάζονται τὰ παιδιά δταν πρώτην φοράν τοὺς διμιῆσουν διὰ βούνα; Φαντάζονται πακέτα πακέτα ζάχαρη στοιβαγμένα τὸ ἔνα κοντά εἰς τὸ ἄλλο· καὶ καθὼς ἐδῶ εἰς τὴν Γερμανίαν πωλεῖται ἡ ζάχαρη εἰς πακέτα σχήματος κωνοειδοῦς τὸ μικρό μου κοριτσάκι δὲν ἡμποροῦσε νὰ καταλάβῃ πῶς ἡμποροῦν νὰ ζοῦν ἀνθρώποι εἰς μίαν κοιλάδα, ἀφοῦ μέσα εἰς τὴν δέξιατήν γωνίαν μεταξὺ τῶν βάσεων δύο κώνων τῆς ἦτο ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ σπίτι κτισμένο. Ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ ἐποπτικὴ διδασκαλία τῆς γεωγραφίας γίνεται συνήθως μέσα εἰς τὴν τάξιν ἀντὶ νὰ γίνεται εἰς τὸ ὑπαίθριον, ἐπὶ τόπου ἀλλὰ τούλαχιστον γίνεται κατὰ τὸν τρόπον κατὰ τὸν δποῖον πρέπει νὰ γίνεται, ἐνῶ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἴστορίας τοῦ κόσμου εἶναι σὰν νὰ ἀρχίζουν νὰ κτίζουν ἀπὸ τὴν στέγην. Ἔνας μαθητής μοῦ δηγείτο μίαν φοράν ρωμαϊκὴν ἴστορίαν καὶ διμιουργεῖ περὶ τῶν δημιούρων: — «Τί εἶναι δῆμιαρχοι;» ἔρωτησα. Καὶ δ μαθητής μοῦ ἀπήνητος: — «Ἐργον εἶναι νὰ προσέργουν νὰ μὴ τοὺς κάμουν τίποτε».

Ποῖοι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ὄποιοι δὲν ἔπρεπε νὰ κάμνουν τίποτε καὶ ποῖοι ἔκεινοι εἰς τοὺς ὄποιούς

* Τέλος «Παναθήναια» 31 Τανουράσιου, σ. 221

δὲν ἔπειτε νὰ γίνη τίποτε, δὲν ἥξεινες νὰ μοῦ εἰπῆ. Λέγων δήμαρχοι εἶχε κάποιαν ἀδρίστον ιδέαν ἐνὸς πράγματος τὸ δυοῖον ἡτο προώρισμένον κάτι νὰ προστατεύῃ. Χωρὶς ἄλλο ὁ διδάσκαλος εἶχε εἰπεῖ ὅτι οἱ δήμαρχοι ἡσαν πρὸς προστασίαν τῶν πληβήιων, ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῶν πατρικίων ὑπάτων καὶ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ διδάσκαλου ἡσαν βέβαια διὰ τὸν μαθητὴν εἶδωλα κενά. Ἰσως μοῦ εἰπῆ κανεὶς ὅτι ἐπειδὴ ἔνας μαθητὴς εἶναι ἔτσι, αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπόδειξης τῆς γενικῆς καταστάσεως. Βέβαια ὅχι ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δὲν τὸ ἀνέφερα ὡς ἀπόδειξην, τὸ ἀνέφερα μόνον ὡς χαρακτηριστικὸν παραδειγμα. Καὶ ἴσχυος ομαι ὅτι ἡ περιφημός μας διδασκαλία τῆς Ἰστορίας ἀπὸ τὴν ὁρχὴν ὡς τὸ τέλος εἶναι γεμάτη ἀπὸ τέτοιας στρυφνὰς καὶ μισσοβήσμενὰς ἰδέας, καὶ παραστάσεις καὶ ὅτι βέβαια καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ δὲν θὰ ἥξειν περισσότερα ἀπὸ αὐτὸν ποὺ ἀνέφερα. Εἰς τὸ σχολεῖον ὅπου ἐπήγαινα ἐγὼ ἡ διδασκαλία τῆς Ἰστορίας ἡτο σχετικῶς πολὺ καλή ἀλλὰ λέξεις καθώς: ὑπατοι, πραΐτορες, κουαίστορες, αἰδίλλοι, ἀνθύπατοι κλ. λέξεις καθώς: φεουδάρχης, ἀριστοκρατία, καγκελάριος, ὑπουργός, αὐτοκρατορικὸς σύμβουλος, δήμαρχος, ἐθνικὴ συνέλευσις κτλ. ἡσαν δι^o ἐμὲ κούφιες λέξεις, εἶδωλα κενά. Ἀκόμη καὶ τί εἶναι αὐτοκράτωρ καὶ τί βασιλεὺς, τί είλχαν καὶ τί δὲν εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ κάμνουν, βέβαια κανένας μαθητὴς δὲν τὸ ἐκάταλαβαίνει μᾶλλον ἐφανταζόμεθα ὅτι αὐτοκράτορες καὶ βασιλεῖς ἡσαν ἀνθρώποι οἱ δυοῖοι ἡμπόροιςαν νὰ κάμνουν ὅτι θέλουν καὶ κάθε ἡμέραν νὰ τρώγουν ὅτι τοὺς ἀρέσει. Ἐπειδή, πῶς νὰ σχηματίσῃ τὸ παιδί σαφεῖς παραστάσεις περὶ αὐτῶν τῶν δυσκόλων πραγμάτων, δταν ἡ διδασκαλία δὲν ὁρχίζει ἀπὸ πράγματα τὰ δροῖα εἶναι ἥδη γνωστὰ εἰς τὴν μικρὰν ἡλικίαν, ἀπὸ τὰς συνθήκας τῆς οἰκογενείας, τοῦ σχολείου, ἀπὸ τὰ παιχνίδια ποὺ παίζουν τὰ παιδιά ἀναμεταξύ των, καὶ ἐπειτα νὰ προχωρήσῃ σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ τὰ ἀπλᾶ εἰς τὰ σύνθετα; Καὶ πῶς νὰ αἰσθανθῇ τὸ παίδι καὶ εὐχαρίστησιν, δταν τὰ πράγματα τὰ δροῖα μαθαίνει ἀποίγονυν ἐμπρός του ἔνα χάος καὶ ἔνα σκοτεινὸν λαβύρινθον, εἰς τὸν δροῖον ψηλαφητὰ καὶ μετὰ φόβου μόνον ἡμπορεῖ νὰ προχωρήσῃ τὸ πνεῦμα του; Καὶ αὐτὴ ἡ διδασκαλία τῆς Ἰστορίας οὔτε καν παρέχει εἰς τὰ ἀγόρια τὴν εὐχαρίστησιν τὴν δροῖαν εἶναι φυσικὸν νὰ αἰσθάνωνται, δταν βλέπουν αὐτοὺς τοὺς ἀτελείωτους κακγάδες καὶ τοὺς ἀγώνας ἐπειδὴ οὔτε κάν πως γίνεται μία μάχη ἡμποροῦν σωστὰ νὰ φαντασθοῦν. Αἱ Ἰστορίαι ὡς ἐπὶ τὸ πλειστον διηγοῦνται ἔτσι: Φρειδερίκος ὁ Μέγας ἐνίκησε τοὺς Γάλλους καὶ τὰ ἐθνικὰ στρατεύματα παρὰ τὸ Ρόσμπαχ τὴν 5 Νοεμβρίου 1757. Οἱ Σεύδλιτς ἥξετο τῆς ἐπιθέσεως, ωττων τὴν πύλαν του εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἔτρεψε τοὺς Γάλλους εἰς φύγην κτλ.

Βλέπομεν δτι εις τὴν ἴστορίαν, ἔνα ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους κλάδους τῆς διδασκαλίας, ἡ ἐποπτεία λείπει σχεδόν ἐντελῶς. Εἰς τὰ ἄλλα μαθήματα ἔχομεν κάτι σὰν μίαν χαρτινὴν ἐποπτείαν ἡ οποία ἀντὶ τῶν ἀντικειμένων μᾶς δίδει τὰ εἴδωλα των μόνων. Εἶναι σὰν νὰ ἥθελε πάποιος νὰ κάμη δυμίλιαν περὶ τῆς θαλάσσης καὶ διὰ νὰ κάμῃ ζωντανότερον τὸ μάθημα νὰ ἔφερνε καὶ νὰ ἔδειχνε ἐντὸς φιαλιδίου ὅλιγας σταγόνας θαλυσσίου ὅδατος. Η διδασκαλία εἰς τὰ σχολεῖα μας κάμνει τὸ ἴδιον: ἐντὸς φιαλιδίου δείγνει ὅλιγας σταγόνας ἀπὸ τὴν θάλασσαν τῆς Ζωῆς. Καὶ ἐνωρίς, πολὺ ἐνωρίς ἔγκαταλείπει τὴν ἐποπτείαν καὶ εἰσάγει τὴν ἀφηρημένην διδασκαλίαν. Ἀλλὰ δπου δὲν ὑπάρχει ἐποπτεία ἐκεὶ δὲν ὑπάρχει διαύγεια ἰδεῶν καὶ δπου δὲν ὑπάρχει διαύγεια ἰδεῶν ἐκεὶ οὗτε χαρὰ οὗτε ἐλευθερία πνεύματος ἡμιπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ.

“Αν ἡ θέσις τὴν δοπίαν κατέχει ἡ ἐποπτεία εἰς τὰ σχολεῖα μας εἶναι κακή, ἀκόμη χειρότερος εἶναι δὲ τρόπος κατὰ τὸν δοπίον καλλιεργεῖται ἡ ἐνέργεια τῶν μαθητῶν. Εἰς τὰ σχολεῖα μας μαθαίνουν οἱ μαθηταὶ νὰ δημιουρῆσησι πραγμάτων, ὅχι νὰ ἔννοοῦν τὰ πρότυπα. Ἀπὸ αὐτὸῦ προέρχεται τὸ φοβερὸν ἐκείνο ἐλάττωμα τὸ δοπίον βλέπουμεν τόσον διαδεδομένον, δηλ. νὰ θέλουν οἱ ἄνθρωποι νὰ δημιουρῆσησι δὲν ἀνεξαιρέτως τῶν πραγμάτων, διαν κατὰ βάθος δὲν ἥξενδουν τίποτε. Εἰς ἓνα ποίημα περὶ τοῦ Κοινοῦ λέγει ἔνας στίχος: Τὸ Κοινὸν εἶναι ἔνας ἄνθρωπος ποὺ ἔχει πολλές γνώσεις καὶ ποὺ δὲν ἥξενύρει τίποτε. Τὸ σημερινόν μας σχολεῖον — ἀληθινὸν σχολεῖον λέξεων καὶ φράσεων — φαίνεται νὰ εἶναι ἴσια ἴσια τὸ ἀριστούριον ἰδρυμα διὰ νὰ διαμορφώνῃ τέτοιο κοινόν.

“Οτιοις δῆμος ἔχει δόλο μάνον γνώσεις καὶ δὲν ἡξεύρει καὶ δὲν εἶναι ἴκανὸς νὰ κάμη τίποτε, αὐτὸς εἰκαὶ σὰν νὰ μὴ ἡξεύρῃ πολλά. Ἐπειδή, γνῶσις ἡ δοτία δὲν ἡμποθεῖ νὰ μεταφραστῇ εἰς ἐνέργειαν, εἶμαι γνῶσις ἀσαφῆς καὶ ἀδριστος, εἶναι ἔγα τράγυμα μισερό, καὶ πολὺ συχνὰ καὶ δλιγώτερον ἀπὸ πρᾶγμα μισερό εἶναι πρὸ πάντων πρᾶγμα ἄκαρπον. Ήμπορῷ ἐγὼ νὰ ἡξεύρω νὰ περιγράψω μίαν ἀτμομηχανήν καλύτερα ἐπιστημονικάτερα καὶ ἵσως καὶ σαφέστερα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου δ. δοτίος εἶναι μηχανογοργός. Ἀλλ ὁ ἀδελφός μου κάμνει μηχανογοργικάς ἐφευρέσεις ἀξιολόγους, ἐνώ ἐγώ δραμζομαι διτὶ καταλαβαίνω ἀπὸ μηχανογοργικάς ἐφευρέσεις τόσον, δισον ἡμπορῷ καὶ νὰ χορευω ἐπάνω εἰς ἔνα σχοινὶ ὅπως μία μπαλερίνα. Μοῦ φαίνεται διτὶ περὶ ἡλεκτρισμοῦ ἡξεύρω δσα ἡξεύρει καὶ δι γυιός μου, δ. δοτίος εἶναι μαθητής τοῦ ἑλλην. σχολείου. Ἀλλ ἐκείνος ἡξεύρει καὶ κάμνει πειράματα, ἐνώ ἐγώ δὲν ἡξεύρω (έμένα ἄλλοι μοῦ ἔκαμναν πειράματα καὶ ἐγὼ ἐκταζα). καὶ δταν εἰς τὸ σπίτι μας χαλαση μία λάμπα ἡ ἔνα κομ-

δουνι, ὃ γνιός μου τὰ διωρθώνει καὶ ἔγω κάθομαι μὲ τὰς γνώσεις μου καὶ ἐντρέπομαι. Καὶ περιφρονῶ τὰς γνώσεις μου. "Οταν αἱ γνώσεις μας βασίζωνται εἰς ἐπωπείαν καὶ εἰς πρᾶξην τότε ἔχουν μέσα των κάποιαν βεβαιότητα, κάποιαν ἐνδόμυχον χαράν, ἐνῷ αἱ ἀφηρημέναι γνώσεις δὲν ἔχουν ἀπολύτως τίποτε.

Γνῶσις ἡ ὅποια δὲν ἡμπορεῖ νὰ κάμη τίποτε, νὰ μετατραπῇ εἰς καμίαν ἐνέργειαν, εἶναι ἀστατός, ἀμφίβολος, χωρὶς πίστιν στερεάν εἰς τὸν ἔσυνδρον τῆς καὶ μᾶς κάμνει νὰ αἰσθανώμεθα τόσην χαράν, δῆσην μᾶς προξενεῖ καὶ ἔνα κούφιο ἄχυρο. Ἐδῶ, σχετικά μὲ δσα λέγω, θὰ ἀναφέρω μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Krapotkin, εἰς τὰ ὅποια μᾶς διηγεῖται διάφορα ποάγματα ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ σχολείου.

«Ο κυριώτερος λόγος, λέγει, της ἐπιτυχίας τὴν ὅποιαν είχεν η διδασκαλία εἰς τὸ σχολεῖον μας είναι ὅτι ὅσον είναι δυνατόν πλέον πρακτική καὶ ἐπηρμοσμένη. Μόλις εἴχαμεν μάθει μερικὰ θεωρήματα εἰς τὴν στοιχειώδη γεωμετρίαν, τὰ ἐπαναλαμβάναμεν πάλιν ἔξω εἰς τὰ χωράφια μὲ κοντοὺς καὶ μὲ κορδέλες καὶ μὲ τὸν διαβήτην. Μετὰ τοιαύτην ἐποπτικὴν διδασκαλίαν δὲν μᾶς παρεῖχε ή στοιχειώδης ἀστρονομία καμίαν πλέον δυσκολίαν καὶ συγχρόνως αἱ καταμετρήσεις ἡσαν δι’ ἡμᾶς πηγὴ ἀνεξάντλητος διασκεδάσεως καὶ εὐχαριστήσεως. Εἰς ὁπτὰς τὰς ἐφηρμοσμένας καὶ πρακτικὰς ἀσκήσεις ἀποδίδω ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἡμᾶς, χωρὶς δυσκολίαν εἰς ἡλικίαν 17 καὶ 18 ἐτῶν ἡσαν ἥδη τόσον καλὰ κατηποτισμένοι εἰς διαφόρους ηλάδους...»

Αύτό είναι ποὺ ἔζητούσε καὶ ὁ Φρογκίσκος Βάκων — ἑκεῖνος δχι διὰ τὸ σχολεῖον ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιστήμην — καὶ ἔλεγε: Κάμνετε πειράματα! πιάστε τὴν φύσιν μὲ τὰ γέρια σας! μὲ τὰ πειράματα θὰ τὴν φέρετε τόσον εἰς τὰ στενά, ποὺ θὰ τὴν ἀναγκάστε νὰ σᾶς προδώσῃ τὰ μυστικά της. Μέχρι ἐνὸς βαθμοῦ, ἔννοεται, ἐπειδὴ τὸν πέπλον μὲ τὸν δποῖον σκεπάζεται ἡ φύσις ποτὲ δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν ἐντελῶς νὰ τὸν σηκώσωμεν. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, δχι μόνον θὰ κάμωμεν — δπως ἔννοοῦσε ὁ Βάκων — συστηματικὰ ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις ἀλλὰ καὶ ἡ γνῶσις μας τῶν πραγμάτων θὰ είναι πλέον βαθειὰ καὶ πλέον ζωτικὴ καὶ πλέον ἀληθινή.

Εἰς τὴν ἰστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ μᾶς ἡ λέξις «ἀκαδημαϊκός» προσέλαβε τὴν κακήν σημασίαν ἐνὸς πράγματος φύλασσικού, σοφολογίου, ἀκάρπου, ξένου πρὸς τὴν πραγματικότητα. Πισως νὰ ὑπάρχῃ ἐν μέσον νὰ ἀποδώσουμε καὶ πάλιν εἰς αὐτὴν τὴν λέξιν τὴν ὑψίστην τιμήν. Ἀκαδημαϊκός προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἀκαδημία καὶ ἡ Ἀκαδημία ἦτο ἀρχικῶς ἔνας κῆπος ὁ ὅποιος ἀνήκειν εἰς τὸν Ἀθηναϊόν Ἀκαδημον καὶ μέσα εἰς τὸν ὅποιον ὁ Πλάτων ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του. Ἡς διαναγυρίσωμεν εἰς τὸν κῆπον τοῦ Ἀκαδ-

τὴν σκηνὴν τὴν στιγμὴν που φωτίζουν τὸν κάμπον αἱ πρώτες ἀκτῖνες τῆς Αὔγουστος :

— Ηλίον Ελικθίου! Αναψε, φωτίσε, καρ
— Σὲ ποιόν δύλει; ἐρωτᾷ τὸ Περιστέρ.
— Στὸν Ἡλίο! ἔπηγει ὁ Κοῦκος.

Ο Σαντεκλέος είναι δὲ βασιλιάς τοῦ κατεπιοῦ καὶ μ. ὅλα τὰ σκώμματα τοῦ Κότουφα, είναι παντοδύναμος ἔκει μέσα . . . Εἴσαρκος μεγάλη συγκίνησις εἰς τὰ πτερωτά. Εἰσοδιά ή Φασιανή, κυνηγημένη καὶ ξένη. Ο Σαντεκλέος τῆς ὁδού δύσκολον, την̄ προστατευεῖ τοῦ ἀρέσει τῆς ἀρέσεως καὶ αὐτός, ὅλα ἡ πονηρὴ κοθηθεὶ το αἰσθητό της, διότι είναι φιλαρκοσκός. Βραδιάζεις ὥρα νά κοιμηθούν τα πουλιά. Ο Σαντεκλέος, σάν πασσα, μάζει ὀλες τις πουλάδες των νά κοιμηθασσον. Ο

ΕΠΙΑΝ καὶ ἐπανέλαβαν οἱ ἔσοντις κριτικοί ὅτι τὸ κυριώτερον προσδόν του νέου ἔργου ταῦ Ροστάν εἶναι δὲ λυρισμός καὶ τὸ κάλλος τῶν στίχων του. Ὑπάρχουν ἀλληλίνα μεταξὺ αὐτῶν πολλοὶ ὄφαιστοι — εἰς τὴν γαλλικήν γλώσσαν, εννοεῖται. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἡ φωνὴ τοῦ Πετεινού πρὸς τὸν Ἡλιον. Τῆς φωνῆς αὐτῆς ὄφαισιν μεταφράσιν, φιλοτέχνηθεσσαν από τὸν κ. Πολέμην, ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἐστία». Ἰδού αἱ πρώται στροφαὶ — αἱ καλλίτεραι:

Σο, ποι σφογγάς τα δάκρυνα της πιο μικρῆς βρετάνης
κι ἀπόνα λουσιόδο ξερό μια πεταλούδα κάνεις,
ὅταν ἀνόκλωνιζονται στὸν Ηὐρωπανὸν της πονές
ἡ μυρδαλίς της Ρουσιγών και σὰν ἀνθρώπινες ζωες
οικοδομῶν τα φύλλα ἐδῶ κ' ἔκει,

“Ω! οὐ λατρεύω, Ὡλη, ἔσθ, ὅποι τὸ φῶς σου τὸ χρυσό,
γὰ νὰ βλογῷ τὰ μέτωπα, νὰ κάηῃ μέλι πεινασό,
μέσα σε κάθε λοιπούδι, κάθε λαβόβι μπάινε,
κι ἀμέτρητα μοιράζεται κι ὀλόκληρο ἀπομένει
δώσαν ἀγάπη μητρική! . . .

Καὶ διὸ νὰ μὴ λείψῃ τὸ κωμικὸν ἀπὸ την ιστορίαν αὐτήν του Σαντεκλέο, παίρνομεν — χάριν τῆς ἀντιθέσεως, καὶ χωρὶς ποιητικήν ἀδειῶν — την συνέχειαν ἀπὸ κάποιων ὅλην μετάφραστιν ποὺ ἐδημοσιεύθη εἰς μάντιξ φημερίδα τῆς Κωνσταντινουπόλεως:

*Ποῦ τὸν κελλοῦ συστρέψοντί οἱ φύλανθοι στὸ φῶς,
Ποῦ τὸν δικό μου πέτασσον κάμνεις χρυσοῦν διτίνχιον,
Κι' ὅταν μέσ' ἀτ' τὰ φύλλυα περγᾶς σιγά κρυψός
Τῆς γῆς αἱ σπορογνήσητες γοργοπειοῦν φαιδρώς*

*Καὶ πάισουν τὸν πυρρότιμον.
Δεδοξασμένος στοὺς ὄγρούς! πανύμητος εἰς κήπους!
Δειμῶνες αἴνους μελεθόδην, σὲ ψάλλει Ἰησοῦς
Ὄς καὶ τὰ μάτια τῶν φειδιδὸν καὶ τὰ φτερά τοῦ κύκνου
Καὶ ἐπεῖν ἀκόμη πίλον.
Τὸν μὲν γονιδῶν*

Δεδοξασμένος εἶης, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὡς πανύμνητε
Σαντεκλέο, που ἔγεινες ἀφορμὴ νάπολανσον καὶ οἱ
Ἐλλήνες τόσον φαιδράν στρογγυλότητα λειμάνων
ποιητικῆς ἀμβοσίσας!

ΚΑΙ το ἀναπόφευκτον συμπλήσσομα τοῦ δόου Ήκου-
σαμεν ὅτι ἐποτάθη ἄπο Αθηναῖον ἐκδότην εἰς
“Ἐλλῆνα ποιητὴν γενναιοτάτη ἀμοιβῇ διὸ νὰ μετα-
φράσῃ ἔμμετον τὸν «Σαντεκλέο» – πρὸς ἔχοδον τῆς
ψυλλαῖα – μὲ τὸν ὄρον ὅμως νὰ παραδοθῇ η μετά-
φρασις μέσα εἰς ἑνα μῆνα τὸ πολὺ. Ο ποιητὴς ἀπέκρου-
σεν εὐγενῶς τὴν δεκεστικὴν προσφοράν.

ΕΠΕΙΤΑ ἀπὸ δὲ αὐτά, δὲν φαίνονται καὶ τόσον εὐλογαὶ τὰ φωικτὰ παράπονα που ἐτονούσθησαν ναντίον τοῦ κ. Αμεδαίου Μπρίτς, ἀλλοτε γραμματεώς βιβλιοθηκαρίου τῆς Γαλλικῆς Σχολής τῶν Ἀδηνῶν. Τὸ βιβλίον του αἱ «Νέαι Αθηναί» ἐσχολιάσθη ἐδειπόσον κανένα ἄλλο. «Ἐγενέται ὑπάρχομα. Τὸν εἰταν δεύτερον Αμποῦ. Καὶ δικαὶος πόσσον ἀληθινὰ πράγματα λέγει!»

ΩΣ βλέπετε, είναι ἀπλῆ τοῦ δράματος ἡ ὑπόθεσις
στηριζομένη εἰς τὴν λυρικὴν μεγαληγορίαν τῶν στιχῶν.

ΚΑΙ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς μητρὸς τὸ ἔγκωμαν
ἔπλεκε κατὰ σύμπτωσιν εἰς τὸν «Παναθηναϊκόν», δρι-
λῶν διὰ τὴν «λατεράιαν πόρο τὸν Δάντην», ὃ ἐπίσημος
τῆς Ιταλίας ἀντιπρόσωπος εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ πρεσ-
βευτῆς μαρκήσιος Καρδοττῆς νιν Ριταριμέττλα. «Ἀπὸ
τηνὲς ἑλληνικὴν ποίησιν — εἰτε μεταξὺ ἄλλων — ἔδα-
νεισθη ὁ Δάντης τηνὲς μάτε εὐθείας παρατηρησαντὶς Φύσεως. Μεταξὺ τοῦ Ομήρου καὶ αὐτῷν ὑπάρχει ἡ
ὅμοιότης ὅτι καὶ οἱ δύο εἶναι οἱ συνθετικοὶ ἐπίλογοι
δοῦλοι ληφθοῦν μεγάλον ιστορικοῦ κώπλουν... Σπάνια
εἶναι τὰ παραδείγματα τόσον πυκνῆς πνευματικῆς ἐπι-
κοινωνίας μεταξὺ δύο χωρῶν, δοτὶ η μεταξὺ Ἑλλάδος
καὶ Ιταλίας. Ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχει τῆς μεταφράσ-
τῆς ἑλληνικῆς τέχνης εἰς τὴν Ιταλίαν, ἀπὸ τὰς Συρα-
κούσους ἔνως τὴν Ραβένναν, ἀπὸ τοὺς ὄρητορας τοῦ Τά-
ραντος ἔνως τοὺς οօφούς τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
οἵτινες ἔδιδαξεν τὸν Ἑλληνισμὸν εἰς τοὺς Ιταλοὺς
ἀγθρωπιστάς, ἀπὸ τὸν Πιλογόρδαν ἔνως τὸν Οὐγγάρο
Φώσκολον, ἥ τέχνη, ἥ ορητορική, ἥ φιλοσοφία, ἥ ποιη-
σις, ὑπῆρξεν κοινῇ καληδρονομίᾳ τῶν δύο ἀδελφῶν
λαῶν.»

ΔΕΝ ὑπάρχει δέ φόβος νό κοπή ή ἀλυσίδα τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐπικοινωνίας. Οἱ ποιηταὶ σφρογήλετοῦν νέους τῆς κρικόν· Εἰς τὸν ἐπιλογὸν τῆς μοκάζας ἡ ἀνάλυσεως διὰ τὸ νέον ἔργον τοῦ Δ· Α' Ἀνύνοτοσ - τὰ «Ισαούς ναὶ, Ἰωάννου δχι» δ. κ. "Ἄγγελος Σικελιανός ἔγραψε τελευταίως εἰς τὸ πατρινὸν [Σέλιας]:

«Ἡ καθαροῖς τοῦ ἔργου, ἡ διατεύοντα αὐτὸ ψυχὴ φέρει κυρίως Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα. Ἡ φύσις ἀφ' ἑνὸς ἡ τολμηὶ ἀφ' ἑτέρου, ἀναγεννῶσι τὸν ἥρωα. Ἐναγκαλίζεται πάλιν μὲν συγκίνησιν ἐφίβουσι τὴν ζωὴν, ὃς δὲ Ορέστης σήνος πλέον τοῦ ἐγκλήματος, ἐναγκαλίζεται ἐν τῷ Αἰσχυλείῳ ἐπεισοδίῳ, τῷ εἰδωλον τῆς Παλλαδος. Ἐκείνο τὸ δότιον ἀγαπῶ εἰς τὸ ἔργον, τοῦ Γαβειῆ Δ'. Ἀννούντοι, εἶναι δὲ ὑμεῖς καὶ ἐψυχώνει μὲ τη δύναμιν ἀρχαίων λυδῶν τὸ σύγχρονον οραμα καὶ νόμοι τῆς ζωῆς. Πιθανού, συμφώνους μὲ τὸ φιλοκομεῖδονομα τὸ δότιον ἐξέλεξε γὰ εἰναὶ μόνον ὁ Αγγελος τῆς οἰκηῆς. Ἀλλ' δὲ εἰς τὴν χορείαν τῶν ὀρχαίων Μουσῶν, εἰσῆλθε δ' αὐτοῦ μεγαλοπρεπῶς, ἡ Δεκάτη Μούση τῆς ἐποχῆς, ἡ Ἐνέργεια, περιενθύεισα καροστῆρα καὶ κάρειν Ἑλληνικήν, τοῦτο τῷ ἀνίκει ἐξ ὀλοκλήρου τῶν ποιητῶν τοῦ θεοῦ τοῦ Λαοῦ. Καὶ τούτην τὴν ὅτι

ερχόνται καὶ μετέρον τὰ εἰπόντα δε σημ.
Εἰς αὐτὰ τούλαχιστον τὰ γραφομένα του δὲν είναι
ιολον νά εὑδεθῇ ἀντίρρησις.

ΔΔΔ. πρὸς ἀνακούψισιν ἀπὸ τὰς ἑλληνογαλλικὰς
αὐτὰς τριφεροτήτας, νομίζουμεν διτὶ ἐπιτιθάλλεται
δημοσίευσις μᾶς ωραίας ἐπιστολῆς που μᾶς ἔρχεται
δι τὴν Ιταλίαν. Εἰς τὸ τεῦχος μας τῆς 15 Ἰανουα-
ρίου είχε γραφῆ βιβλιοκρισία δια τὴν Poesia, και εἰδί-
τερον διὰ τὰ ἑλληνικά τὴν σκέψην ποιήματα τοῦ
πατέριν. Ο Ιταλὸς ποιητής (εἰς ἄλλην σεκίδια ἔχο-
ν και ἀλλαν στίχων του μετάφρασιν), γράφει πρὸς
νεογάτη μας :

«Ἐπιστρέψω ἀπὸ τῆν Ρώμην, καὶ εὐρίσκω τὰ «Παναγία» με τὸ ἄρθρον ποὺ ἥθελήσατε νὰ γράψετε διὰ Ἀκόλουθά μου. Γιὰ ἔνα, ποὺ σὰν ἐμέ, αἰσθάνεται τός του ψυχῆν ἀρχαῖον Ἀθηναίον, γιὰ ἔνα ποὺ μὲ

ν ἀνάγνωσιν τοῦ Ὁμῆρον καὶ τοῦ Πλάτωνος εὐρι-
εῖ καθημερινὴν ἀπόλαυσιν κανεὶς ἔπαινος δὲν ἡμπο-
ύσεις γιλαντέρων να είναι παρὰ δὲ σχόλιον τοῦ ἀπό την
μην τοῦ Ἰλιοφόρου ἐκείνου, δύον συγχώνων μίλησα περὶ¹
λοσοφίας καὶ ὁδίου μὲν τὸν Σωκράτη καὶ μὲ τὸν
Αἰδρον. Δεν ήτο δυνατὸν καλλήτερον νὰ ποδήσω, παρὰ
ιδῶ τα ελληνιστικά μου ἀσώματα μεταφράσμενα εἰς
τὸν γλωττισμὸν ἀκριβῶς, που είναι νὰ μποροῦσα νὰ ἔγραψα
τὸν ἀρχαῖο σοφός.

«Δεχθῆτε τοὺς χαιρετισμούς, καὶ τὰ εὐχαριστῶ ἐνδέ-
ταλοῦ ὀφεσιομένου εἰς τὴν μεγάλην πνευματικήν
πτέρω, τὴν Ἑλλάδα! — Giuseppe Lipparini.»

κυρίως προσδιομένα εἰς τὸ νὰ τροφοδοτῶσι δι' ἐργασίῶν τὰ λοιπὰ τοῦ τουρκικοῦ δικτύου, ἀλλ ἀπὸ τῶν πρώτων ἥδη μηνῶν τῆς λειτουργίας αὐτῶν ἡρχισε νὰ καταφαίνεται, ὅτι διὰ τὰ πλεῖστα τῶν Πρακτορείων τούτων αἱ προσδοκίαι μας θέλουσιν ἀποδειχθῇ οὐσιωδῶς ὑστερούσαι τῆς πραγματικότητος.

Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν πόσον οἱ εὐχάριστοι αὗται παρατηρήσεις μᾶς ἐνθαρρύνουσιν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ διον προγράμματος ἐπεκτάσεως, ὅτερο ἤκούσατε καὶ ἐνεκρίνατε κατὰ τὴν Ἐπτακτὸν Γενικὸν Συνελεύσιν τῆς 12/25 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους, ἀλλ ἀπὸ οὓς λόγους ἐξεθέσαμεν ὑμῖν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης, πρὸς πλήρῃ ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τούτου ἀπαιτεῖται καὶ χρόνος καὶ ἀξια λόγου τῶν ὑικῶν μας μέσων ἐνίσχυσις, ἵνας μόνον διὰ πραγματοποίησεως τῆς ἐγκριθεῖσας αὐτῆσεως τῶν κεφαλαίων τῆς Τραπέζης δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ.

Πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι αἱ περιστάσεις θέλουσι καταστῆσει κατὰ τὸ ἀρχαίνεν ἔτος δυνατή ἔστω καὶ τὴν ἐν μέρει πραγματοποίησιν τῆς αὐτῆσεως ταῦτης, διότι αὕτη θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ οὐ μόνον νὰ προτρέξωμεν ἐν τῇ ἐπεκτάσει τὸν ἔνον συναγωνισμόν, διότι οὐδέποτε ἐπικαίετο νὰ ἐποφθαλμιᾷ τὴν Ἀνατολὴν ὡς κέντρον μεγάλης δράσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιφέρωμεν ἄξιαν λόγου μείσων τῶν γενικῶν μας ἔξιδων, τοῦθ' ὅτερο ἀσφαλῶς θέλει ἐπέλθει ὅταν συμπληρωθῇ τὸ δίκτυον τῶν ὑποκαταστημάτων μας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι εὐνόητον ἐάν λάβητε ὑπὲρ ὅψει, ὅτι τὰ μὲν ἔξοδα τῆς κεντρικῆς διευθύνσεως καὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως θέλουσι παραμείνῃ τὰ αὐτὰ ἢ σχεδὸν τὰ αὐτὰ καὶ ἐάν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποκαταστημάτων μας αὐξήσῃ κατά τινας μονάδας, ὅτι δὲ ἀφ' ἐτέρου ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς ἀμέσου ἐπεκτάσεως ἡμῶν ὀφείλομεν ἐκ τῶν προτέρων νὰ καταρτίζωμεν τὸ ἀνώτερον προσωπικὸν τῶν νέων Πρακτορείων, ὃς ἐκ τούτου δὲ τὰ ἔξοδα ταῦτα, μέχρις οὐ καταστᾶσι πραγμαγάδα διὰ τῆς λειτουργίας τῶν νέων ὑποκαταστημάτων, ἐπιβαρύνουσιν ἀναγκαῖως τὸν Γενικὸν Προϋπολογισμὸν τῆς Τραπέζης.

Ἡ παρὰ πάσας τὰς δυσχερεῖς συνθήκας τῆς διαφεύσασης χρήσεως πρόδοις τῆς Τραπέζης καταφαίνεται πρὸς τούτους ἐναργῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν τοῦ συγκριτικοῦ μας πίνακος, ὃν ὑλεῖτε εὑρεῖτε, ὃς συνήθως ἐν τέλει τοῦ παρόντος ἀπολογίσμον. Οὕτω θέλετε παρατηρήσει, ὅτι ἡ κίνησις τοῦ Ταμείου ἀπὸ δραχμὰς 2,241,629,725, εἰς δύσας ἀνήρχετο τῇ 31 Δεκεμβρίου 1908, ἀνῆλθε τῇ 31 ληξαντος Δεκεμβρίου εἰς δραχμὰς

2,731,744,607, ἡ δὲ εἰσπραξεῖς γραμματίων εἰς δραχμὰς 1,68,086,038 ἔναντι δραχμῶν 145,804,516, εἰς ἀς ἀνήρχετο κατὰ τὴν ἀντίστοιχον τοῦ 1908, δι' ἀμφότερα δὲ τὰ κεφάλαια ταῦτα προστηρητέον, ὅτι ἡ ἐπὶ τῷ μεταξὺ ἐπελθόντα ἰσοτιμία τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὴν χαρτίνην δραχμῇ ἀποδεικνύει ὅτι καὶ οὐσίαν ἡ πρόσθις εἶναι ἔτι μεγαλειτέρα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ἄναλογον πρόδοιον παρουσιάζει κατὰ τὸ αὐτὸν πίνακα καὶ ἡ μερὶς ὑγρᾶς καὶ πωλήσεως συναλλαγμάτων, ἥτις ἀπὸ δραχμὰς 684,729,987 τοῦ Δεκεμβρίου 1908 ἀνῆλθε τῇ 31 Δεκεμβρίου 1909 εἰς δραχμὰς 713,760,708, καὶ διὰ τὴν μερίδα δὲ ταῦτην ἴσχει, ὡς εὐόητον, ἡ ἀνωτέρω σημειωθεῖσα παρατηρησις περὶ τῆς ἰσοτιμίας τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὴν χαρτίνην δραχμῆν.

Ἐξ ἀλλού καὶ ἡ κίνησις τῶν προεξοφλήσεων παρουσιάζει αὐξῆσην κατὰ ἔβδομήκοντα περίπουν ἑκατομμύρια, ἀλλ ὡς πρὸς τὰς καταθέσεις ἀξία προσοχῆς εἶναι κυρίως ἡ σπουδαία αὐξῆσης, ἥτις παρουσιάζει τὸ ὑπόλοιπον αὐτῶν κατὰ τὸν ὑπὸ κρίσιν ἴσολογισμὸν ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀντίστοιχον τοῦ παρελθόντος ἔτους. Πράγματι ἐνῷ τῷ 1908 αἱ καταθέσεις μετά τοῦ ταμείυτηριον ἐδείκνυντο τῇ 31 Δεκεμβρίου σύνολον ἐκ δραχμῶν 77,152,348,69, θέλετε παρατηρῆσει. ὅτι τῇ 31 Δεκεμβρίου 1909 ἀνήρχοντο αὗται εἰς δρ. 89,094,829,32 παρουσιάζοντο ὅτανότι αὐξῆσην ἐκ δώδεκα ὅλων ἑκατομμυρίων ἦτοι ἐκ 16%. Προσθετέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι καὶ οὐσίαν ἡ αὐξῆσης εἶναι ἔτι μεγαλειτέρα, καθ' ὅσον ἐκτὸς τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ ἀλλοτε μεγάλαι παρ' ἡμῖν καταθέσεις τῆς Προνομούχου Ἐπιτροπῆς σταφίδος ἡσαν οὐσιώδεστα περιωριμέναι τὴν 31 Δεκεμβρίου λήξηντος ἔτους, δέοντα νὰ μὴ παροραθῇ, ὅτι ἀλλοτε ἱκανὸν μέρος τῶν πιστωτικῶν τρεχόντων λογαριασμῶν συνεχιωνέτο μὲ τὰς καταθέσεις, ἐνῷ οὗτοι παρίστανται ἡδη ἐπιμελῶς κεχωρισμένοι ὑπὸ ιδίων μερίδα ἐν τῷ Παθητικῷ Πάντως καὶ οἱ τρέχοντες πιστωτικοὶ λογαριασμοί καὶ οὐσίαν οὐδὲν ὅλοι εἶναι ἡ καταθέσεις ἐν ὅμει, ἐπομένως ἐάν συνυπολογισθῇ καὶ τὸ ὑπόλοιπον αὐτῶν, αἱ ἐπεπιστευμέναι ἡμῖν τῇ 31 Δεκεμβρίου 1909 καταθέσεις θέλονται παρουσιάζει τὸ στρογγύλον ὄλιθοισμα τῶν ἑκατὸν ἑκατομμυρίων, ἐάν δὲ λαμβάνων τις τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις ὑπὲρ ὅψει καθὼς καὶ τὴν Συναλλαγματικὴν διαφορὰν θελήσῃ νὰ συγκρίνῃ τὰς καταθέσεις τῷ τέλει 1909 πρὸς ἐκείνας τῶν τελευταίων ἐτῶν, θέλει πεισθῆ ὅτι ἀληθινὰ ὅλματα προόδου ἐπετεύχθησαν ἐν τῷ αἰλάδῳ τούτῳ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΤΕΑΤΟΚΗΡΟΠΟΙΕΙΟΝ Ο “ΦΟΙΒΟΣ”,

ΕΤΑΙΡΙΑ ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩΙ 1893

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡ. 500.000

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

Βραβευθέντα διὰ χρυσῶν βραβείων ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων, τῇ Διεθνεῖ Ἐκθέσει τῆς Κρήτης καὶ τῇ Διεθνεῖ Ἐκθέσει τῶν Ολυμπίων.

Στεατοκήρια (Σπαραγματέα) ἀρίστης καὶ πρώτης ποιότητος, χρωματιστὰ καὶ ἐκκλησιῶν, κατασκευαζόμενα διὰ νεωτάτης χημικῆς μεθόδου, δίδουσιν ἀπλετον φῶς, τήκονται ἀνευ σταγόνων καὶ σρύνουσιν ἀνευ δσμῆς. **Στεανίνη.** **Παραφρίνη,** **Κηριζίνη,** **Γλυκερίνη** καὶ **Έλαινη.**

Γραφεῖον Διευθύνσεως: Οδός Σοφοκλέους ἀρ. 2

ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΙΤΙΔΟΠΟΙΕΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΥΚΟΠΟΙΕΙΟΥ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩΙ 1882

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡ. 5.000.000

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑ ΧΡΥΣΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

Πυρομαχικά, καλύκες καὶ φυστίγγια περιστρόφουν καὶ ὅπλων πολέμου. — Καψύλια κυνηγίου, πολέμου καὶ δυναμίτιδος. — Πυρίτις ἄκαπνος καὶ μαύρη. — Δυναμίτης. — Στρήτη. — Σκάγια. — Μολυβδοσωλῆνες. — Θειώκον δέξι. — Νιτρικόν δέξι. — Ύδρογλωρικόν δέξι. — Θειώκος χαλκός. — Θειώκος σίδηρος. — Στουπέτσιον. — Ἀντιπερονοσπορίνη.

Τιμαὶ ἀνεπίδεκτοι συναγωνισμοῦ.